

Zitting 1997-1998

8 juli 1998

HANDELINGEN

PLENAIRE VERGADERING

MORGENVERGADERING

REGLEMENTSAANPASSINGEN

RESOLUTIES BEPERKEN DIOXINE-UITSTOOT

RESOLUTIE TOEPASSING EN EVALUATIE REGELGEVING UNIVERSITEITEN

DECREET WIJZIGING DECREET RUIMTELIJKE ORDENING WAT BESCHERMDE GEBOUWEN
BETREFT

DECREET WIJZIGING DECREET KWALITEITS- EN VEILIGHEIDSNORMEN KAMERS EN STU-
DENTENKAMERS

Inhoud

Nr. 52

Woensdag 8 juli 1998
Morgenvergadering

Berichten van verhindering	1
Voorstel van decreet van mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht en de heer Patrick Lachaert houdende wijziging van het decreet betreffende de ruimtelijke ordening, gecoördineerd op 22 oktober 1996, wat de beschermde gebouwen betreft – 849 (1997-1998) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	1
Sprekers : de heren Bruno Tobbacq, verslaggever, André Denys en Leonard Quintelier	
Voorstel van decreet van de heren Marc Olivier en Jacques Timmermans c.s. houdende wijziging van het decreet van 4 februari 1997 houdende de kwaliteits- en veiligheidsnormen voor kamers en studentkamers – 1073 (1997-1998) – Nrs. 1 tot 4	
Algemene bespreking	2
Sprekers : mevrouw Veerle Heeren, verslaggever en de heer Marc Olivier	
Artikelsgewijze bespreking	3
Voorstel van resolutie van mevrouw Gerda Raskin en de heren Johan Sauwens, Jean-Marie Bogaert en Leonard Quintelier betreffende het beperken van de dioxine-uitstoot – 1031 (1997-1998) – Nrs. 1 tot 3	
Voorstel van resolutie van de heer Johan Malcorps betreffende het tot een minimum herleiden van de uitstoot van dioxines en dioxine-achtige stoffen in Vlaanderen – 1032 (1997-1998) – Nrs. 1 en 2	
Bespreking	5
Sprekers : de heren Freddy De Vilder, verslaggever en Leonard Quintelier, mevrouw Gerda Raskin en de heer Johan Malcorps	
Motie van orde	
Voorstel tot wijziging van de agenda	17
Reglementsaanpassingen – 8 (1997-1998) – Nr. 1	
Voorstel van de heren Karel De Gucht, Paul Van Grembergen en Jacques Laverge tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement – 353 (1995-1996) – Nrs. 1 en 2	
Voorstel van de heren Herman Suykerbuyk, Freddy De Vilder en Paul Van Grembergen tot wijziging van artikel 26 van het Reglement van het Vlaams Parlement – 758 (1997-1998) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	17
Spreker : mevrouw Mieke Van Hecke, verslaggever	
Reglementsaanpassingen – 8 (1997-1998) – Nr. 1	
Artikelsgewijze bespreking	18

Voorstel van resolutie van de heren John Taylor, Stefaan Platteau, Carlos Lisabeth, Herman De Reuse, Jean-Marie Bogaert en Jos Geysels betreffende toepassing en evaluatie van de regelgeving inzake de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap

– 1086 (1997-1998) – Nrs. 1 en 2

Bespreking

45

Regeling van de werkzaamheden

46

VOORZITTER : De heer Norbert De Batselier

- *De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.*
- *De vergadering wordt geopend om 9.40 uur.*

De voorzitter : Dames en heren, de vergadering is geopend.

BERICHTEN VAN VERHINDERING

Tuur Van Wallendael : gezondheidsredenen ;

Johan Sauwens : buitenslands ;

Marc Van Peel : ambtsverplichtingen.

VOORSTEL VAN DECREET van mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht en de heer Patrick Lachaert houdende wijziging van het decreet betreffende de ruimtelijke ordening, gecoördineerd op 22 oktober 1996, wat de beschermde gebouwen betreft

– 849 (1997-1998) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde is het voorstel van decreet van mevrouw De Maght en de heer Lachaert houdende wijziging van het decreet betreffende de ruimtelijke ordening, gecoördineerd op 22 oktober 1996, wat de beschermde gebouwen betreft.

Dit voorstel van decreet werd door de commissie verworpen.

Bij brief van 18 juni 1998 heeft de heer Lachaert verzocht dit voorstel van decreet op de agenda van de plenaire vergadering te plaatsen.

Conform de artikelen 53, punt 5 en 58, punt 3 van het Reglement moeten wij ons bij zitten en opstaan uitspreken over het aanvatten van de beraadslaging van dit voorstel van decreet.

De heer Tobback, verslaggever, heeft het woord over het al dan niet aanvatten van de beraadslaging.

De heer Bruno Tobback, verslaggever : Mijnheer de voorzitter, collega's, het voorstel werd in de commissie met een ruime meerderheid verworpen. Het maakt deel uit van de meer algemene thematiek van het decreet op de ruimtelijke ordening dat werd aangekondigd door de minister. In dat opzicht vonden we het niet opportuun dit nu reeds te behandelen. In het najaar zal de minister het ontwerp van decreet op de ruimtelijke ordening immers bij de commissie indienen.

De voorzitter : De heer Denys heeft het woord over het al dan niet aanvatten van de beraadslaging.

De heer André Denys : Deze thematiek werd al vaak ter sprake gebracht, onder meer door leden van de CVP. We zijn ervan overtuigd dat deze parlementsleden dit voorstel in openbare vergadering zullen behandelen en goedkeuren. We vragen dan ook dat het voorstel vooralsnog wordt behandeld.

De voorzitter : De heer Quintelier heeft het woord over het al dan niet aanvatten van de beraadslaging.

De heer Leonard Quintelier : Ik sluit me aan bij de heer Tobback. Het heeft geen zin dit voorstel van decreet vandaag te behandelen, te meer omdat de minister ons heeft beloofd dat het volledige decreet op de ruimtelijke ordening en stedenbouw in het najaar zal worden besproken, zodra we beschikken over de gevraagde adviezen. We zullen dan ook wachten tot het decreet in zijn totaliteit kan worden behandeld.

De voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer André Denys : Ik blijf ervan overtuigd dat het beter vandaag zou worden behandeld. Maar aangezien mijn collega's die het voorstel van decreet hebben ingediend, zelf niet aanwezig zijn, stel ik voor dat dit voorstel van decreet wordt ingetrokken.

De voorzitter : Het voorstel van decreet werd ingetrokken. De beraadslaging wordt dus niet aangevat.

VOORSTEL VAN DECREET van de heren Marc Olivier en Jacques Timmermans c.s. houdende wijziging van het decreet van 4 februari 1997 houdende de kwaliteits- en veiligheidsnormen voor kamers en studentenkamers – 1073 (1997-1998) – Nrs. 1 tot 4

Algemene bespreking

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde is het voorstel van decreet van de heren Olivier en Timmermans c.s. houdende wijziging van het decreet van 4 februari 1997 houdende de kwaliteits- en veiligheidsnormen voor kamers en studentenkamers.

De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw Heeren, verslaggever, heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren, verslaggever : Conform artikel 54, 3 van het Reglement, heeft de commissie beslist dat er geen reflectietijd en reflectienota's zullen zijn. Ik verwijs dan ook naar mijn schriftelijk verslag.

De voorzitter : De heer Olivier heeft het woord.

De heer Marc Olivier (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, eind 1996 werd in dit parlement een voorstel van decreet goedgekeurd dat een aantal essentiële kwaliteits- en veiligheidsnormen bevatte voor kamers in het algemeen en studentenkamers in het bijzonder. Met dit initiatief wilden we bepaalde wantoestanden op de markt van de kamers en studentenkamers uit de wereld helpen.

Na de goedkeuring van dat decreet zijn er een aantal dingen gebeurd. Niet alleen kwam de Vlaamse Wooncode tot stand, die een belangrijk hoofdstuk bevat over kwaliteitsbewaking, maar ook een aantal andere decreten, bijvoorbeeld het decreet met betrekking tot de leegstand. Als indieners hebben we niet stilgezeten. We hebben ons oor te luisteren gelegd bij degenen die met het probleem geconfronteerd worden. Dat zijn zowel de studenten, de eigenaars van studentenkamers en de eigenaars van kamers in het algemeen.

Met het oog op de uitvoeringsbesluiten hebben we overleg gepleegd met diverse mensen en gesprekken gehad met de administratie en het kabinet van de minister. Die contacten hebben tot goede afspraken geleid. Voor de rechtszekerheid vonden we het beter om deze wijziging ter goedkeuring voor te leggen in de vorm van een decreet dan in de vorm van uitvoeringsbesluiten.

Ik hoor bepaalde mensen al zeggen dat deze wijzigingen toch konden worden voorzien. Dat is inderdaad zo. Bij de bespreking van het oorspronkelijke decreet werden vanuit diverse hoeken bepaalde zaken ter sprake gebracht. We geven eerlijk toe dat we tot een betere concordantie moesten komen en dat er hier en daar wat aan het decreet moest worden gesleuteld. Dit was vooral nodig omdat bij de goedkeuring van de Vlaamse Wooncode een aantal zaken werden opgenomen die in tegenstrijd zouden kunnen zijn met dit decreet.

Anderzijds willen we omwille van de hoogdringendheid – alles moet in orde zijn tegen 1 september – ook niet langer wachten. De onderwijsinstellingen, de eigenaars en de studenten moeten immers weten waar ze aan toe zijn. Inderdaad, iedereen heeft het recht te weten wat er wel en niet moet gebeuren.

De meeste wijzigingen in dit decreet zijn technische aanpassingen en verduidelijkingen. Aangezien ze te technisch zijn, zal ik daar niet verder op ingaan. Daar was trouwens voldoende gelegenheid toe in de commissie.

De twee belangrijkste inhoudelijke wijzigingen betreffen de aanpassing van de definitie van student en de schrapping van het artikel waarin bepaalde uitzonderingen op de toepassing van het decreet werden ingebouwd. De definitie van student werd gewijzigd om duidelijk te maken dat we hier enkel degenen beogen die hoger onderwijs volgen en die daarvoor in de buurt van de onderwijsinstelling een kamer of studentenkamer moeten huren. Onder de vorige definitie vielen ook de instellingen voor secundair onderwijs. Dat was echter niet de bedoeling, noch van de indieners, noch van de commissieleden. Om verwarring te vermijden, wordt de definitie nu aangepast zoals ze in onderwijskringen gangbaar is. Bovendien worden afgestudeerden die zich nog in hun wachtperiode bevinden voor het recht op een werkloosheidsuitkering gelijkgesteld met studenten.

In het oorspronkelijke decreet werden eveneens een aantal uitzonderingen opgenomen waarop het decreet niet van toepassing was. Bepaalde organisaties protesteerden hevig tegen deze bepalingen. Ze leidden zelfs een procedure in bij het Arbitragehof. In overleg werd dan ook beslist om deze bepalingen in verband met het onderwijs te schrappen, en vast te leggen dat een conformiteitsattest kan worden toegekend voor studentenkamers met een oppervlakte van 8 vierkante meter. De oppervlakte zal dus worden herleid van 9 vierkante meter tot 8 vierkante meter.

Olivier

Ondertussen heeft het Arbitragehof duidelijk brandhout gemaakt van de argumentatie van degenen die het kamerdecreet aanvochten. Niet alleen heeft deze instelling de bevoegdheid van het Vlaams Gewest om een dergelijke regeling uit te vaardigen bevestigd, maar tevens werden de uitzonderingsbepalingen niet vernietigd. Toch achtten wij, de indieners, het samen met de commissie wenselijk om artikel 3 te schrappen.

Dames en heren, met deze wijziging is alles klaar om de strijd voor een betere kwaliteitsbewaking op de huisvestingsmarkt op een gecoördineerde wijze aan te pakken en vooral de misbruiken binnen afzienbare tijd de wereld uit te helpen. Door dit decreet over de kamers en de studentenkamers en door de invoering van de Wooncode zullen de belangen van de minder goeude bewoners, de huurders, in aanzienlijke mate worden veiliggesteld. Ik wil u dan ook met klem vragen dit voorstel van decreet goed te keuren. (*Applaus bij de CVP*)

De voorzitter : Vraagt nog iemand het woord ?
(*Neen*)

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het voorstel van decreet van de heren Olivier en Timmermans c.s. houdende wijziging van het decreet van 4 februari 1997 houdende de kwaliteits- en veiligheidsnormen voor kamers en studentenkamers.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen.

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

– *Aangenomen.*

Artikel 2

In artikel 2 van het decreet van 4 februari 1997 houdende de kwaliteits- en veiligheidsnormen voor kamers en studentenkamers worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° 3° wordt vervangen door wat volgt :

"3° kamer : woning waarin één of meer van de volgende voorzieningen ontbreken :

- WC ;
- bad of douche ;
- kookgelegenheid,

en waarvan de bewoners voor deze voorzieningen afhankelijk zijn van de gemeenschappelijke ruimten in of aansluitend bij het gebouw waarvan de woning deel uitmaakt ; " ;

2° wordt vervangen door wat volgt :

"4° kamerwoning : elk gebouw dat bestaat uit één of meer te huur gestelde of verhuurde kamers en gemeenschappelijke ruimtes ;".

3° 11° wordt vervangen door wat volgt :

"11° student : iedere persoon die ingeschreven is bij een instelling van het hoger onderwijs, waarvan hij de lessen volgt en voor wie dat zijn hoofdbezigheid vormt.

Met student wordt gelijkgesteld de schoolverlater van het hoger onderwijs die de wachtperiode doorloopt overeenkomstig de bepalingen van het koninklijk besluit van 25 november 1991 houdende de werkloosheidsreglementering."

– *Aangenomen.*

Artikel 3

Artikel 3 van hetzelfde decreet wordt opgeheven.

– *Aangenomen.*

Artikel 4

In artikel 4 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° in het eerste lid, 2°, wordt de laatste zin geschrapt ;

2° in het eerste lid, 3°, worden de woorden "een aansluiting op het elektriciteitsnet" vervangen door de woorden "voldoende en veilige elektri-

Voorzitter

citeitsinstallaties voor de verlichting van de kamer en het veilig gebruik van elektrische toestellen ;"

3° het tweede lid wordt vervangen door wat volgt :

"De kamer of studentenkamer alsmede de kamerwoning, het studentenhuis of het studentengemeenschapshuis moeten voldoen aan alle vereisten inzake brandveiligheid, stabiliteit en bouwfysica."

– *Aangenomen.*

Artikel 5

In artikel 6, eerste lid, van hetzelfde decreet wordt de tweede zin vervangen door wat volgt :

"Deze oppervlakte wordt verhoogd met 6 m² wanneer de kamer bewoond wordt door twee personen. De Vlaamse regering stelt de verdere normen inzake de vereiste minimale omvang van de kamer vast in relatie tot het aantal bewoners."

– *Aangenomen.*

Artikel 6

In artikel 8, § 1, van hetzelfde decreet wordt het tweede lid vervangen door wat volgt :

"Onverminderd de toepassing van het derde lid, mag voor de studentenkamer die voor de inwerkingtreding van dit decreet werd gebouwd of werd gerealiseerd na vernieuwbouw of door omvorming van een woning in een studentenhuis of studentengemeenschapshuis overeenkomstig de geldende bepalingen inzake ruimtelijke ordening en stedenbouw, de afgifte van een conformiteitsattest niet worden geweigerd op grond van de in het eerste lid bepaalde oppervlakenorm, wanneer de studentenkamer een oppervlakte heeft van ten minste 8 m²."

– *Aangenomen.*

Artikel 7

In artikel 8, § 1, van hetzelfde decreet wordt een vierde lid toegevoegd, dat luidt als volgt :

"De Vlaamse regering stelt de verdere normen inzake de vereiste minimale omvang van de studentenkamer vast in relatie tot het aantal bewoners."

– *Aangenomen.*

Artikel 8

In artikel 8, § 2, van hetzelfde decreet wordt de tweede zin vervangen door wat volgt :

"Wanneer in een studentenkamer geen kookmogelijkheden aanwezig zijn, moeten de bewoners ervan over gemeenschappelijke kookmogelijkheid beschikken in een gemeenschappelijke ruimte. Deze ruimte moet een oppervlakte hebben van minstens anderhalve vierkante meter per bewoner van een studentenkamer, zonder minder te mogen bedragen dan 6 m²."

– *Aangenomen.*

Artikel 9

In artikel 8, § 4, van hetzelfde decreet wordt het woord "zes" vervangen door het woord "tien".

– *Aangenomen.*

Artikel 10

In artikel 13 van hetzelfde decreet worden de woorden "vijf jaar" vervangen door de woorden "tien jaar".

– *Aangenomen.*

Artikel 11

In artikel 14, § 1, van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° in het eerste lid worden de woorden "kamerwoning of studenten- of studentengemeenschapshuis" vervangen door de woorden "kamerwoning, kamer, studentenhuis, studentengemeenschapshuis of studentenkamer" ;

2° in het tweede lid worden de woorden "nadat de kamerwoning, het studenten- of studenten-

Voorzitter

gemeenschapshuis ongeschikt of onbewoonbaar werd verklaard" vervangen door de woorden "na de ongeschikt- of onbewoonbaarverklaring".

– *Aangenomen.*

Artikel 12

Aan titel III, hoofdstuk II, van hetzelfde decreet wordt een artikel 15bis toegevoegd, dat luidt als volgt :

"Artikel 15bis

De kamerwoningen, studentenhuizen en studentengemeenschapshuizen die een door de Vlaamse regering vast te stellen ouderdom nog niet hebben bereikt, zijn niet onderworpen aan de toepassing van deze titel.

In afwijking van het eerste lid blijven de volgende kamerwoningen, studentenhuizen en studentengemeenschapshuizen onderworpen aan de toepassing van deze titel :

1° de kamerwoningen, studentenhuizen en studentengemeenschapshuizen die geheel of gedeeltelijk ongeschikt of onbewoonbaar werden verklaard ;

2° de kamerwoningen, studentenhuizen en studentengemeenschapshuizen die gerealiseerd worden na de inwerkingtreding van dit decreet;".

– *Aangenomen.*

Artikel 13

Artikel 23 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt :

"Artikel 23

Dit decreet treedt in werking op 1 september 1998 behalve artikel 5 en artikel 10, § 1, tweede lid, die in werking treden op 1 december 1999.

Op conformiteitsattesten, afgeleverd tussen 1 september 1998 en 31 december 1999, wordt vermeld dat deze vóór 30 november 2000 zullen worden

aangevuld met de vermelding van de righthuurprijs. Het college van Burgemeester en Schepenen vervangt voor 30 november 2000 deze lopende conformiteitsattesten door een aangepast conformiteitsattest met righthuurprijs."

– *Aangenomen.*

Artikel 14

Dit decreet treedt in werking op 1 september 1998.

– *Aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen om 18 uur de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet houden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van mevrouw Gerda Raskin en de heren Johan Sauwens, Jean-Marie Bogaert en Leonard Quintelier betreffende het beperken van de dioxine-uitstoot – 1031 (1997-1998) – Nrs. 1 tot 3

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van de heer Johan Malcorps betreffende het tot een minimum herleiden van de uitstoot van dioxines en dioxine-achtige stoffen in Vlaanderen – 1032 (1997-1998) – Nrs. 1 en 2

Bespreking

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde zijn het voorstel van resolutie van mevrouw Raskin en de heren Sauwens, Bogaert en Quintelier betreffende het beperken van de dioxine-uitstoot en het voorstel van resolutie van de heer Malcorps betreffende het tot een minimum herleiden van de uitstoot van dioxines en dioxine-achtige stoffen in Vlaanderen, die door de commissie in samenhang werden behandeld, met dien verstande dat het voorstel van resolutie van mevrouw Raskin en de heren Sauwens, Bogaert en Quintelier als basis voor de bespreking werd genomen. Wij volgen hier dezelfde werkwijze.

Het voorstel van resolutie van mevrouw Raskin en de heren Sauwens, Bogaert en Quintelier luidt als volgt :

Voorzitter

Het Vlaams Parlement,

- overwegende dat de belangrijkste dioxinebronnen de non-ferrobedrijven, de ziekenhuisafvalverbranding, de gebouwenverwarming, de ijzeren staalindustrie, de huisvuilverbranding, de industriële afvalverbranding en industriële en particuliere stookinstallaties zijn ;
 - overwegende dat de uitvoering van de VLAREM II-norm voor afvalverbrandingsovens reeds een sterke reductie van de dioxine-uitstoot door deze ovens tot gevolg had en bij een onverminderd streng beleid de uitstoot verder zal doen dalen ;
 - overwegende dat het strenge beleid aantoont dat het vastleggen van eenduidige en strenge normen inzake dioxine-uitstoot tot effectieve resultaten leidt ;
 - overwegende dat, vanwege de gezondheidsrisico's, de bepalende factoren bij het vastleggen van normen alleen gezondheidsoverwegingen mogen zijn en niet economische redenen ;
 - overwegende dat het voor de bescherming van de volksgezondheid noodzakelijk is om snel strenge normen vast te leggen om zo de dioxine-uitstoot bij alle andere vervuilingbronnen, zonder enig onderscheid naar de activiteit die hiervan de oorzaak is, tot het absolute minimum te beperken ;
 - gezien de gegevens en aanbevelingen opgenomen in het "Stofdossier Dioxines" (1995) en de aanbevelingen in de studie "Voorstel van normen voor dioxines in lucht en depositie", beide opgemaakt door het VITO en rekening houdend met het voorstel van streefwaarde voor een maximale dagelijkse dioxine-inname van 0,01 pg TEQ/kg lichaamsgewicht/dag ;
 - gezien het actieprogramma 30 in het MINA-plan 2 rond dioxines ;
 - vraagt de Vlaamse regering :
 - 1° onmiddellijk opdracht te geven om wetenschappelijk onderbouwde emissienormen vast te leggen inzake dioxines, furanen en andere dioxine-achtige stoffen voor alle industriële sectoren en alle verbrandingsinstallaties, en dit niet alleen naar lucht, maar ook naar water en afval, waarbij het uitsluit
- ten van gezondheidsrisico's als uitgangspunt moet worden vooropgesteld en dienengevolge de strengst mogelijke normen moeten worden gehanteerd en buitenlandse normen een eerste referentiekader kunnen vormen, en waarbij in eerste instantie wordt gestreefd naar een zo snel mogelijke veralgemening van de VLAREM-dioxine-emissienorm naar lucht zoals die nu reeds geldt voor huishoudelijke verbrandingsovens ;
- 2° een impulsprogramma dioxinereductie op te zetten voor onder meer de sectoren van de staalnijverheid, de non-ferro-industrie, de industriële stookinstallaties en de elektriciteitscentrales ter realisatie van de aanbevelingen inzake dioxinereducties vervat in het "Stofdossier Dioxines" (1995) van de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek ;
 - 3° zo snel mogelijk emissiemetingen verplicht op te leggen voor de grote emittoren ;
 - 4° een dioxinebalans te laten opmaken voor de gehele levensduur van producten van de chloorchemie : met name wat het vrijkomen van dioxines betreft bij de productie, het gebruik en bij de verwijdering, bijvoorbeeld de verbranding, van deze producten ;
 - 5° onderzoek te laten verrichten naar een maximale reductie van de dioxine-uitstoot bij gebouwenverwarming en voorlichtingscampagnes op te zetten en een gebruiksreglementering op te stellen inzake afvalverbranders en het verbranden van steenkool, verduurzaamd hout, producten met brandvertragers en andere, en de nodige maatregelen te treffen om zo snel mogelijk te komen tot een grotere selectieve inzameling en verwerking van met chemische producten behandeld hout en afgeleiden ;
 - 6° zo snel mogelijk bij besluit van de Vlaamse regering milieukwaliteitsnormen voor dioxines (in water, lucht en bodem) en depositienormen vast te leggen die in het bijzonder als leidraad moeten dienen bij de beoordeling van nieuwe vestigingen van bedrijven of uitbreidingen van installaties, waarbij dioxines kunnen vrijkomen, inzonderheid in risicozones ;
 - 7° een akkoord tussen de gewesten te sluiten en toe te zien op internationale afspraken

Voorzitter

in verband met de grensoverschrijdende emissies van dioxines

- 8° bij de Europese Commissie te pleiten voor Europese richtlijnen om de dioxine-uitstoot voor alle vervuilingsbronnen tot het absolute minimum te beperken, waarbij in het belang van de volksgezondheid de strengste normen moeten worden gehanteerd ;
- 9° in alle zones waar zich significante dioxine-emissiebronnen bevinden een overlegplatform te organiseren met de omwonenden om hen te informeren over meetresultaten, gezondheidsrisico's en te nemen maatregelen ;
- 10° meer middelen uit te trekken voor verder onderzoek naar alle gevolgen van blootstelling aan dioxines voor de gezondheid.

Het voorstel van resolutie van de heer Malcorps luidt als volgt :

Het Vlaams Parlement,

- overwegende dat België en ook Vlaanderen in 1995 niet voldeden aan de vereisten inzake dioxine-reductie op de Derde Noordzeeconferentie ;
- gezien de gegevens en aanbevelingen opgenomen in het 'Stofdossier Dioxines' (1995) van het Vlaams Instituut voor Technologisch Onderzoek en in het urgentieprogramma dat op basis daarvan door de administratie werd uitgewerkt ;
- gezien de meest recente meetresultaten van dioxineconcentraties in moedermelk, van de Wereldgezondheidsorganisatie en het Vlaams Instituut voor Technologisch Onderzoek, waaruit blijkt dat in Vlaanderen de hoogste concentraties aan dioxines in moedermelk ter wereld gemeten worden ;
- gezien de recente resultaten van de metingen op last van het federaal ministerie voor Gezondheidszorg van stalen van hoeve(koe)melk in de omgeving van verontreinigingsbronnen, waaruit blijkt dat op verschillende plaatsen de aanvaardbare waarden overschreden worden ;
- gezien de resultaten van de recente studie van het Vlaams Instituut voor Technologisch Onder-

zoek in opdracht van de Vlaamse Milieumaatschappij, 'Analyses van de dioxinedepositie in Vlaanderen' (december 1996), waarbij tal van overschrijdingen van de veilig geachte norm werden vastgesteld ;

- gezien het feit dat bij de meest recente meting (april-mei 1997) deze cijfers opnieuw worden bevestigd ;
- gezien de discussie in verschillende landen rond de noodzaak om de dioxinenormen verder te verstrengen, onder invloed van recente wetenschappelijke bevindingen rond gezondheidseffecten van dioxines, zoals de relatie tussen dioxines en kanker enerzijds en de relatie tussen dioxines en hormonale ontwijking anderzijds ;
- rekening houdend met de aanbevelingen van de VITO-studie 'Voorstel van normen voor dioxines in lucht en depositie', gemaakt op vraag van de VMM, waarbij onder meer gesteld wordt dat er moet worden gestreefd naar een maximale dagelijkse inname van 0,01 pg TEQ/kg lichaamsgewicht/dag ter bescherming van het embryo, de foetus en de zuigeling enerzijds en rekening houdend met het kankerverwekkend vermogen van dioxines anderzijds ;
- rekening houdend met het feit dat in het kader van een duurzaam beleid steeds moet worden gekozen voor de 'best beschikbare technologie' en met het feit dat sinds kort in Vlaanderen een verbrandingsoven een uitstoot haalt van amper 0,0228 ng TEQ/Nm³ ;
- vraagt aan de Vlaamse regering om versneld uitvoering te geven aan het actieprogramma in Mina 2 rond dioxines, furanen en andere 'dioxine-achtige stoffen', zoals de groepen van de PCB's, met de bedoeling het gehalte aan dioxines en aanverwante stoffen in onze leefomgeving, in ons lichaam en zeker in de moedermelk op zo kort mogelijke termijn tot bijna nul te herleiden, en wel op basis van de volgende krachtlijnen :
 - 1° wat de normstelling betreft : het niet nemen van risico's met de volksgezondheid vanuit het voorzorgsprincipe en, ook rekening houdend met de blijvende wetenschappelijke onzekerheid wat de concentraties betreft waarbij dioxines en aanverwante stoffen gezondheidsschade kunnen aanrichten, vooral bij de meest kwetsbare groepen in de samenleving (bijvoorbeeld foetussen, kinde-

Voorzitter

ren en zwangere vrouwen), het vooropzetten van de volgende grenswaarden als doelstellingen :

- voor de depositie van dioxines : 10 pg TEQ/m²/dag en 3,8 pg TEQ/m²/jaar ;
- voor dioxines in de bodem : 30 ng TEQ/kg droge stof, waarbij bij de volgende grenswaarden de overeenkomstige beperkingen worden opgelegd :
 - > 10 ng : beperkingen voor de veeteelt (cf. Nederlandse norm) ;
 - > 40 ng : beperkingen voor de land- en tuinbouw (cf. Duitse norm) ;
 - > 100 ng : sanering van de grond van speelpleinen (cf. Duitse norm) ;
- voor dioxines in de lucht : 120 fg TEQ/m³ ;
- voor de emissie in de lucht van dioxines door verbrandingsinstallaties : 0,05 ng TEQ/m³ vanaf het jaar 2002 ;

2° het aandringen bij het federale niveau op de volgende normering :

- aanvaardbare dagelijkse inname van dioxines : grenswaarde : 1 pg TEQ/kg ;
- lichaamsgewicht/dag – streefwaarde : 0,01 pg TEQ/kg lichaamsgewicht/dag ;
- voor dioxines in melk : 3 pg TEQ/g melkvet ;

3° a) de onmiddellijke en definitieve sluiting van alle verbrandingsinstallaties voor huishoudelijk en met huishoudelijk gelijkgesteld bedrijfsafval en van de resterende verbrandingsinstallaties voor ziekenhuisafval, als de emissiegrenswaarde van 0,1 ng/Nm³ nog overschreden wordt ;

b) de invoering van een nieuwe norm van 0,05 ng/Nm³ voor de dioxine-emissie in de lucht voor deze installaties, die ingaat op 1/1/2002 ;

c) het vastleggen van dioxine-emissionormen voor deze installaties naar water en afval

(de dioxine-rest in vliegassen, afvalslakken, e.a.) ;

d) het opnemen van een soortgelijke regelgeving als onder a) tot c) voor crematoria ;

4° het versneld uitvoeren van meetcampagnes en het doen naleven van de emissienorm van 0,1 ng TEQ/Nm³ voor de meer dan 80 industriële verbrandingsinstallaties en voor de verbrandingsinstallaties voor bijzonder afval, probleemafval of gevaarlijk afval, met bijzondere aandacht voor kleinere bedrijfsgebonden verbrandingsinstallaties en het uitwerken van normen wat de emissie naar water en afval betreft ;

5° het versneld uitvoeren van meetcampagnes en het onmiddellijk invoeren en doen naleven van de emissienorm van 0,1 ng TEQ/Nm³ voor de non-ferro-industrie, de elektrostaalbedrijven, de sinterfabrieken, de cokesfabrieken, de industriële stookinstallaties en elektriciteitscentrales en het opzetten van een impulsprogramma dioxine-reductie voor die sectoren op basis van de aanbevelingen inzake verdere emissiereducties vervat in het 'Stofdossier Dioxines' (1995) van het Vlaams Instituut voor Technologisch Onderzoek ;

6° het versneld uitvoeren van meetcampagnes en het doen naleven van de emissienorm naar lucht van 0,1 ng TEQ/Nm³ voor de chemische industrie ; strikte controle van de emissies naar water en afval van risicohoudende activiteiten zoals de productie van ethyleendichloride (EDC) en vinylchloride ; het opmaken van een dioxine-balans voor de gehele levensduur van producten van de chloorchemie (bijvoorbeeld PVC) om een exact beeld te krijgen van de dioxineproductie enerzijds en het vrijkomen van dioxines tijdens het productieproces, maar ook later bij het gebruik of bij de verwijdering (bijvoorbeeld de verbranding) van de producten anderzijds ;

7° een strikte controle, in samenwerking met de gemeenten, op de naleving van het VLAREM 2-verbod op thuisverbranding van huishoudelijk afval en het aan banden leggen (in samenspraak met de federale overheid) van de verkoop van allesbranders ;

Voorzitter

- 8° het starten en/of intensifiëren van voorlichtingscampagnes ten behoeve van particulieren en instellingen over :
- de kwaliteitsvereisten voor stookinstallaties ;
 - het verbranden van steenkool en hout in kachels en hout in open haarden, het belang van het stookgedrag, de kachel- en haardconstructie, de schoorstenen, e.d. ;
 - de risico's verbonden met het verbranden van hout behandeld met verduurzamingsmiddelen of brandvertragers en de noodzaak van een selectieve inzameling en verwerking van behandeld hout ;
- 9° het starten van een nader onderzoek van het vrijkomen van dioxines bij de verdamping van PCP uit behandeld hout ;
- 10° nader onderzoek naar de dioxine-emissies door het wegverkeer en naar eventuele plaatsgebonden concentraties (bijvoorbeeld langs autosnelwegen), het terugdringen van de automobiliteit, het maken van afspraken met de federale overheid over de inzet van de best beschikbare technieken om de uitstoot van dioxines en andere schadelijke stoffen door motorvoertuigen tot een minimum te beperken ;
- 11° nader onderzoek naar de praktijk van het (illegaal) kabelbranden in Vlaanderen en zo nodig het stimuleren van het alternatief van recyclagebedrijven die de isolatie mechanisch afstrippen (cf. model Nederland en Duitsland) ;
- 12° het sluiten van een akkoord tussen de gewesten over :
- de dioxinebronnen en de grensoverschrijdende emissies van dioxines (met name de verbrandingsoven van Nederover-Heembeek) ;
 - de emissienormen die gehanteerd worden voor co-incineratie (onder meer in cementovens), zodat die normen op zijn minst even streng zijn als voor verbrandingsinstallaties voor gevaarlijk afval ;
- 13° toezien op de naleving van internationale afspraken inzake grensoverschrijdende milieu-effecten en het sluiten van nieuwe overeenkomsten (in overleg met de federale overheid) om belangrijke dioxinebronnen met grensoverschrijdend impact zo snel mogelijk te reduceren (bijvoorbeeld de verbrandingsovens in het Noorden van Frankrijk) ;
- 14° het uittrekken van meer middelen voor verder onderzoek naar :
- de gevolgen van blootstelling aan dioxines voor de gezondheid ;
 - de omvang van de historisch opgebouwde dioxine-vervuiling in Vlaanderen ;
 - de relatie van blootstelling aan dioxines in het verleden met achteraf optredende gezondheidseffecten.

De bespreking is geopend.

De heer De Vilder, verslaggever, heeft het woord.

De heer Freddy De Vilder, verslaggever (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, dames en heren, in de commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud werden twee resoluties ingediend over de dioxines. Het ene voorstel was afkomstig van mevrouw Raskin en de heren Sauwens, Bogaert en Quintelier. Het andere werd ingediend door de heer Malcorps. De commissie besprak deze resoluties op 3 en 4 juni 1998.

De dioxines staan de laatste jaren voortdurend in de belangstelling. Het debat rond de oorzaak beperkte zich echter tot de huisvuilverbrandingsovens. Ook al vormde in 1995 de huisvuilverbrandingssector de belangrijkste bron van dioxines, toch gaat het om veel meer dan alleen maar deze ovens. Volgens een studie van de VITO zorgde de huisvuilverbranding in 1995 in België voor 187 gram TEQ per jaar aan dioxine-emissies. Deze sector wordt gevolgd door de gebouwenverwarming, met 122 gram ; de non-ferro-industrie, met 107 gram ; de ziekenhuisafvalverbranding, met 95 gram ; de cokes- en staalindustrie, de cement- en kalkovens enzovoort. Doel van deze resolutie is dan ook deze niet-huisvuilverbrandingsbronnen eveneens aan te pakken. Dan hebben we het over alle vormen van afvalverbranding : de ijzer-, staal- en non-ferro-industrie, industriële en particuliere stookinstallaties en de gebouwenverwarming.

De Vilder

Het zal voor een belangrijk deel een taak van de industrie zijn om hiervoor een oplossing te vinden, maar ook de burgers zullen meer bij de zaak moeten worden betrokken. Het is immers duidelijk dat niet alleen industriële sites de hoge dioxine-uitstoot veroorzaken. Ook de verwarming van woningen en bijvoorbeeld het verbranden van behandeld hout in een allesbrander zijn belangrijke dioxinebronnen.

Op dit ogenblik bestaan er, buiten de rookgasnorm voor de huisvuilverbrandingsovens, geen normen voor dioxines : noch voor de uitstoot naar water of afval, noch voor de depositie op de bodem, noch voor de maximaal toelaatbare dagelijkse inname voor de mens enzovoort. Voor de bescherming van de volksgezondheid is het noodzakelijk om zo snel mogelijk strenge normen vast te leggen. De dioxine-uitstoot moet immers bij alle vervuilingbronnen tot een minimum worden beperkt, en dit zonder onderscheid van de activiteit die aan de oorzaak ligt van de vervuiling. Het feit dat we zijn afgestapt van een gedoogbeleid ten aanzien van de huisvuilverbrandingsinstallaties toont aan dat er wel degelijk resultaten kunnen worden behaald. Maar dat kan uitsluitend op voorwaarde dat men de ingestelde norm ook effectief handhaaft. Dit is een reden te meer om door middel van normen ook voor de andere dioxinebronnen een drastische inperking van de dioxine-uitstoot in Vlaanderen te bewerkstelligen.

De twee ingediende voorstellen vertonen toch ook enige verschillen. In het ene geval werd gevraagd om wetenschappelijk onderbouwde normen vast te leggen. In het andere geval werden specifieke emissienormen naar voren geschoven voor diverse bedrijfssectoren. Aangezien de meeste commissieleden het economisch en praktisch onhaalbaar achtten die specifieke normen onmiddellijk in te voeren en te doen naleven, en aangezien weinigen zich gemachtigd voelden om zelf de norm te stellen, werd ervoor geopteerd om op basis van het voorstel van resolutie van mevrouw Raskin en consorten verder te werken. Op dit voorstel werden vervolgens een aantal amendementen ingediend door de SP, de CVP, de Volksunie en de VLD. Deze amendementen kwamen tegemoet aan diverse opmerkingen van de Agalev-fractie. De uiteindelijke resolutie werd dan ook door alle democratische partijen onderschreven.

In deze resolutie vragen we een aantal zaken aan de Vlaamse regering. Er moeten emissienormen

voor lucht, water en afval worden vastgelegd voor alle industriële sectoren en voor verbrandingsinstallaties. Het uitsluiten van gezondheidsrisico's moet hierbij het uitgangspunt zijn. Er moet een impulsprogramma worden opgezet voor specifieke sectoren om de door de VITO aanbevolen dioxinereducties te realiseren. Emissiemetingen bij de grote dioxineproducenten moeten worden verplicht. Men moet nagaan hoe het nu eigenlijk zit met het vrijkomen van dioxines bij zowel productie als verbranding van producten uit de chloorchemie.

De burgers moeten worden ingelicht over de dioxine-uitstoot van verwarmingstoestellen, over de uitstoot bij het verbranden van verduurzaamd hout, enzovoort. Daarbij moet een gebruikersreglementering worden opgesteld voor de afvalverbranding. Tegelijk moet de selectieve inzameling van met chemische producten behandeld hout sterk worden opgevoerd. Er moeten zo snel mogelijk depositienormen en milieukwaliteitsnormen voor water, lucht en bodem worden opgesteld.

De gewesten moeten een akkoord sluiten en toezien op grensoverschrijdende probleemsituaties. Men moet pleiten voor duurzame Europese richtlijnen om de dioxine-uitstoot tot een minimum te beperken. Overal waar zich significante emissiebronnen bevinden, moet een overlegplatform worden opgericht met de buurtbewoners. Ten slotte moet er ook meer geld worden vrijgemaakt voor onderzoek naar alle gevolgen van blootstelling aan dioxines.

Met 11 stemmen voor, dus van alle aanwezige commissieleden, werd de geamendeerde resolutie goedgekeurd in de commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud.

Mijnheer de voorzitter, als u het mij toelaat, zou ik hier namens mijn fractie graag nog enkele bedenkingen aan toevoegen.

Om de belangrijkheid van deze resolutie te duiden, wil ik even ingaan op een aantal belangrijke aspecten van dioxines. De Wereldgezondheidsorganisatie liet ons tien jaar geleden al weten dat België koploper is inzake het aantal dioxines in lucht, water en afval en inzake de concentraties in moedermelk. Met 39,5 picogram TEQ/g melkvet stonden we aan de top, gevolgd door Nederland en Duitsland. Maar hier werden in tegenstelling tot beide buurlanden niet onmiddellijk initiatieven genomen om de uitstoot aan te pakken.

De Vilder

In 1990 heeft België zich ertoe verbonden om tussen 1985 en 1995 de toevoer van dioxines naar de Noordzee via alle wegen – lucht, water en afval – met 70 percent of meer te reduceren. Dit gebeurde in het kader van de Derde Noordzeeconferentie. Uit de studie van de VITO blijkt echter dat voor de meeste dioxinebronnen amper metingen beschikbaar zijn. Er werd vaak een beroep gedaan op buitenlandse gegevens om de uitstoot van de Belgische bronnen in te schatten.

Het wordt dus hoog tijd dat we alle dioxinebronnen grondig inventariseren, om zo de grote emittoren zo snel mogelijk te verplichten hun dioxine-uitstoot te meten. Dit wordt trouwens expliciet in deze resolutie gevraagd. Bovendien is er tot nu toe slechts een beperkt aantal metingen uitgevoerd ter hoogte van de verschillende belangrijke dioxinebronnen. We moeten er dus van uitgaan dat de werkelijke uitstoot veel groter is dan door de VITO wordt ingeschat.

Dioxines worden vooral via de lucht verspreid. In de onmiddellijke omgeving van een belangrijke bron kunnen verhoogde concentraties in de lucht worden gemeten en is er sprake van een verhoogde depositie op de bodem en de gewassen. Dioxines komen ook geconcentreerd voor in vliegassorten en in rivierslib of afvalwaterzuiveringslib.

Rechtstreekse inademing, absorptie via de huid of inslikken van bodemdeeltjes zou slechts in heel beperkte mate bijdragen tot de dagelijkse inname van dioxines, behalve dan voor de omwonenden van een grote bron van dioxines. De blootstelling van de mens aan dioxines gebeurt hoofdzakelijk via de voeding. De opname van dioxines door gewassen, en de consumptie van die gewassen door het vee, veroorzaken een besmetting van melk, kaas, vlees en dierlijke vetten.

Dioxines zijn heel persistent. Ze blijven lang in het milieu aanwezig, stapelen zich op in dierlijke vetten en in de vetten van het menselijk lichaam. Zelfs als we erin slagen de uitstoot ervan te verminderen, zullen ze nog lang in het milieu en in ons lichaam aanwezig blijven en worden pasgeborenen er nog vele jaren via de moedermelk aan blootgesteld.

Naast de vereiste normen is er dringende nood aan een impulsprogramma om in verschillende sectoren een effectieve reductie van de uitstoot van dioxines te verwezenlijken. Het feit dat heel kleine concentraties al gevaren opleveren, heeft er in het verleden toe geleid dat het probleem werd gene-

geerd. Dioxines en aanverwante stoffen werken echter als een soort van pseudo-hormonen, die reeds bij uiterst lage concentraties biologische effecten teweeg brengen. Ze doen hun werk zonder dat we hun aanwezigheid hebben opgemerkt. De link met de gezondheid van de mensen is dus niet zo evident.

Ondertussen zijn er internationaal heel wat wetenschappelijke studies over dioxines voorhanden. Ze bewijzen dat dioxines kankerverwekkend zijn en dat ze, samen met andere stoffen zoals tal van bestrijdingsmiddelen, thuishoren op de lijst van de hormonaal versturende stoffen, die onder andere een negatief effect hebben op de voortplanting.

Dioxines beïnvloeden het afweersysteem van de mens. Ze maken ons gevoeliger voor allerlei ziekten, waaronder kanker, en kunnen een toxische werking hebben op het zenuwstelsel. Ze veroorzaken chlooracne, een soort huidziekte, verstoring van de leverfuncties en psychomotorische klachten. Blootstelling in de baarmoeder wordt geassocieerd met een verlaagd geboortegewicht, groeiachterstand, psychomotorische achterstand, veranderde immuniteit, enzovoort.

De wijze waarop de normen worden opgesteld, is heel belangrijk. Er moet uitvoerig en openlijk worden beschreven waaruit de normen werden afgeleid. We vragen expliciet dat de gezondheid boven alles wordt geplaatst. In diverse landen hebben, naast toxicologische overwegingen, ook economische en maatschappelijke argumenten een rol gespeeld. Deze argumenten leiden tot een andere inschatting van het risico dan een zuivere gezondheidsnorm. Maatschappelijke en economische overwegingen en technische haalbaarheid zijn belangrijke facetten, maar mogen geen deel uitmaken van milieu- en gezondheidsnormen op zich.

Bovendien moeten de normen worden geëxpliciteerd. De WGO heeft door middel van een farmacokinetische benadering de toegelaten dagelijkse inname vastgelegd op 10 picogram per kilogram lichaamsgewicht per dag. Het is immers bekend dat dioxines de gezondheid aantasten bij lagere doses dan de innamenorm van de WGO. Belgische baby's krijgen via de moedermelk veel meer dioxines binnen dan de WGO verantwoord acht.

De norm van de WGO wordt intussen in twijfel getrokken door tal van andere gezondheidsadviserende instanties in de Verenigde Staten en Nederland. Het Amerikaans gezondheidsinstituut pleit voor een norm van 0,03 picogram per kilogram lichaamsgewicht en het Amerikaans EPA stelt dat

De Vilder

er voor dioxines waarschijnlijk geen veilige drempel bestaat, beneden welke er geen gevaar meer is.

Eigenlijk kunnen we al lang niet meer spreken van een voorzorgsprincipe. Uit voorzorg hadden we deze maatregelen immers al veel vroeger moeten nemen. Dit wetende zal de SP de voorliggende geamendeerde resolutie volmondig goedkeuren. (*Applaus bij de SP*)

De voorzitter : De heer Quintelier heeft het woord.

De heer Leonard Quintelier (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, collega's, het verstrengde beleid ten aanzien van installaties voor huisvuilverbranding heeft duidelijk resultaten geboekt. De emissies van dioxines zijn over een periode van tien jaar, met meer dan tien maal afgenomen.

Verouderde en te kleine huisvuilverbrandingsovens zijn gesloten. Andere sectoren moeten nu hun verantwoordelijkheid nemen of moeten die opgelegd krijgen. De afdeling Milieu-inspectie heeft voor de betrokken bedrijven reeds initiatieven genomen. Deze resolutie, ontstaan op initiatief van de Volksunie, maar vanaf het begin door onze fractie gesteund, wil dit beleid voortzetten en vooral versterken. Onze fractie zal daarom, net zoals in de commissie, deze resolutie ten volle steunen.

De discussie in de commissie heeft aangetoond dat de dioxine-problematiek in veel genuanceerder bewoordingen wordt gevoerd zodra men het aspect van de verbrandingsovens buiten beschouwing laat. Verbrandingsovens zijn gemakkelijke symbolen, maar bij de grote staal- en non-ferrobedrijven is een grote werkgelegenheid gemoeid. Daar moeten we ook normen durven invoeren.

Een steeds groter gedeelte van de dioxine-emissies, maar ook van PAK's komt bovendien voort uit allesbranders en tuinbrandjes. Het is voor de VITO nagenoeg onmogelijk hiervan een juiste schatting te maken, maar alles wijst erop dat de bestaande cijfers het juiste aandeel onderschatten. Hierop ingrijpen zal eveneens op veel minder brede steun kunnen rekenen dan het sluiten van de ovens. Niettemin moet het beleid, op wetenschappelijk onderbouwde wijze, zijn verantwoordelijkheid opnemen.

Het parlement heeft niet de taak dit beleid tot in de puntjes vast te leggen. Het parlement heeft hier toe noch de bevoegdheid, noch de competenties. Als Vlaams Parlement leggen we vandaag wel

beleidsklemtonen. Gezondheidsoverwegingen en niet zozeer economische redenen moeten aan de basis liggen van het vastleggen van de normen.

In de resolutie wordt ook om meer middelen gevraagd voor verder onderzoek naar gevolgen van dioxines voor de gezondheid. Een verantwoordelijke overheid moet haar beleid hierop steunen. Het is wel een illusie te denken dat onderzoek op Vlaamse schaal zal volstaan om uitsluitel te brengen over de werkelijke risiconiveaus bij langdurige blootstelling aan producten van onvolledige verbranding. Europese samenwerking is noodzakelijk, en dat is ook voorzien in de Europese programma's. De communicatie inzake de resultaten van dit onderzoek moet open en toegankelijk zijn voor iedereen en vooral begrijpelijk.

Risico's moeten in de juiste context worden geplaatst en wetenschappelijk worden afgewogen. Elk risico uitsluiten is onmogelijk. We hebben dat al ervaren, denken we maar aan verkeersveiligheid.

Mijnheer de minister, we juichen uw beslissing over de uitvaardiging van een moratorium van twee jaar voor de bouw van nieuwe huisvuilverbrandingsovens toe. De CVP-fractie benadrukt de vraag van ons partijbureau van vorige maandag om tijdens dit moratorium een duurzame oplossing voor de afvalbehandeling uit te werken. We moeten een zo ruim mogelijk maatschappelijk draagvlak zoeken. Alternatieve technologieën moeten worden getoetst aan hun ecologische, economische en sociale impact.

We moeten ons ervoor hoeden een dusdanig klimaat van angst en verdachtmaking te creëren – iedereen moet zijn verantwoordelijkheid nemen – dat geen beslissing meer mogelijk wordt. Het gevaar van elk extremisme is immers dat angstgevoelens, haat en bitterheid worden opgeroepen en gecultiveerd in functie van het eigen gelijk.

We blijven in Vlaanderen in toenemende mate afval produceren, al kennen het sorteren en selectieve ophaling gelukkig steeds meer succes. Het storten van afval zonder meer biedt geen oplossing, en ondanks de bewering van wetenschappers dat de allernieuwste ovens, voorzien van de beste technologieën, geen gevaar opleveren voor de volksgezondheid, wenst niemand, ook morgen niet, een dergelijke oven in zijn achtertuin.

Vlaanderen heeft nood aan een genuanceerd en wetenschappelijk onderbouwd maatschappelijk debat inzake afvalpreventie, afvalverwerking en

Quintelier

dioxine-uitstoot. Zo niet dreigen we het status-quo in de hand te werken. In dit geval betekent dat het storten van afval, en daarmee kan zeker niemand akkoord gaan. (*Applaus*)

De voorzitter : Mevrouw Raskin heeft het woord.

Mevrouw Gerda Raskin (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, collega's, de uitstoot van dioxinen en dioxineachtige stoffen is al jarenlang actueel. Lange tijd beroerde dit thema de publieke opinie maar matig. Dat is recent sterk veranderd. De verbrandingsovens waren de grote katalysatoren om de aandacht aan te scherpen voor deze vorm van vervuiling. De verbrandingsovens maken maar een klein deel uit van alle vervuilingbronnen voor dioxinen.

De verschillende rapporten waarover we beschikken, wijzen erop dat de dioxineproblematiek in Vlaanderen niet te verwaarlozen is. Uit onderzoeken eind jaren tachtig en begin jaren negentig concludeerde de Wereldgezondheidsorganisatie dat België op wereldschaal koploper is inzake dioxinen in lucht, water, afval en moedermelk. De Vlaamse Milieumaatschappij trok dan ook conclusies die niet van die aard waren om de mensen gerust te stellen. We kregen veeleer een paniecreactie.

Wat konden we inmiddels vaststellen ? Een kortdaat beleid, en ik bedoel hiermee het heel recent gevoerde beleid, ten opzichte van de afvalverbrandingsovens kan effectief tot resultaten leiden. De dioxine-uitstoot van verbrandingsovens verminderde van 122 gram in 1993 tot 27 gram in 1995. Dat betekent dat bij een onverminderd voortgezet beleid in deze richting de uitstoot nog kan verminderen.

We zien echter dat de inspanningen van de beheerders van afvalverbrandingsovens, en ik hoop dat deze inspanningen onverminderd zullen worden voortgezet, niet worden gevolgd in alle andere sectoren. Volgens de VITO waren in 1996 de voornaamste dioxinebronnen de non-ferrobedrijven die goed waren voor 26 procent, de ziekenhuisafvalverbranding die goed was voor 24 procent en waaronder heel wat geïmporteerd ziekenhuisafval, de gebouwenverbranding die goed was voor 20 procent, en daarna de ijzer- en staalindustrie. De huisvuilverbranding kwam op de zevende plaats met 7,6 procent van de dioxine-uitstoot.

Toen ik het voorstel van resolutie indiende, was dat niet gestoeld op economische motieven, integendeel. Twee belangrijke gronden wil ik hier even aanhalen. Ten eerste werd aangetoond dat een streng beleid met duidelijke normen tot resultaten kan leiden. Het moet voor de Vlaamse regering dan ook duidelijk zijn dat een gedoogbeleid nooit tot resultaten leidt in dergelijke sectoren. Het werkt integendeel zeer nefast, en geeft resultaten die tegengesteld zijn aan al de mooie woorden die door de Vlaamse regering werden uitgesproken. Voor ons kan een gedoogbeleid niet. Een kortdaat en streng beleid, met toepassing van alle normen, is voor ons de enige oplossing.

Een tweede grond voor het indienen van deze resolutie wordt gevormd door de ernstige gezondheidsrisico's die dioxine-uitstoot met zich meebrengt. Andere sprekers hebben deze risico's al naar voren gebracht. Economische activiteiten die zo een ernstig gezondheidsrisico veroorzaken, moeten aan vaste en duidelijke normen worden onderworpen. Ik denk niet dat iemand van ons zichzelf of zijn kinderen aan dergelijke risico's zou willen blootstellen. Daarom moeten alle dioxineveroorzakende activiteiten, van welke aard ook, aan strenge, maar duidelijke en uniforme normen worden onderworpen. Alleen gezondheidsmotieven mogen de maatstaf zijn voor deze normen.

Ik wil toch benadrukken dat economische motieven hierop geen invloed mogen hebben. Ik voorstel dat morgen al de protesten op gang komen van sectoren die menen dat ze een concurrentienadeel zullen ondervinden. Ik wil hen waarschuwen : de normen die wij vandaag of morgen opleggen, zullen volgende week die van de Europese regelgeving zijn. De investeringen die nu worden gedaan in milieuzorg en gezondheidspreventie, zullen hun morgen een concurrentiële voorsprong geven die de anderen niet hebben.

Dat is voor mij een duidelijke boodschap voor het beleid : laat eindelijk de gezondheidsprincipes primeren, leg de normen vast en leg de lat voor iedereen gelijk. Leg duidelijke data vast waarop de normen moeten worden gehaald, voer vervolgens correct en consequent de controles uit en pas daarbij de gekende normen onverbiddeijk toe.

We vragen vandaag het vastleggen van duidelijke en wetenschappelijk onderbouwde emissienormen, gebaseerd op het uitsluiten van gezondheidsrisico's. Zoals de heer Quintelier reeds zei, vonden wij ons als parlementsleden niet bevoegd om die normen zelf op te leggen. Dit werk wordt opgedragen

Raskin

aan de Vlaamse regering. Wel vragen wij dat de strengste normen zouden worden toegepast.

We vragen de aanbevelingen van het 'Stofdossier dioxines' van de VITO te realiseren via een dioxinereductie-impulsprogramma, en dit voor onder meer de staalnijverheid, de non-ferro-industrie, de industriële stookinstallaties en de elektriciteitscentrales. We vragen emissiemetingen voor grote emittoren en een dioxinebalans voor chloorproducten, alsook bijkomend onderzoek en sensibiliseringscampagnes om de dioxine-uitstoot maximaal terug te dringen. We vragen open informatie voor en overleg met degenen die in de zwarte dioxinezones wonen, zodat zij volledige klaarheid krijgen over de risico's die zij daar lopen en de dienaangaande te nemen maatregelen. Ten slotte, met onder meer de Brusselse verbrandingsovens naast onze deur, vragen we afspraken tussen de gewesten en strenge Europese dioxinenormen.

Deze resolutie, ingediend door de heren Sauwens, Bogaert en mezelf en onmiddellijk mede-ondertekend door de heer Quintelier, werd in de commissie grondig besproken en aangevuld met de voorstellen en de inbreng van verschillende andere parlementsleden. Hierdoor is de resolutie nu ook sterker onderbouwd en is meer duidelijkheid geschapen. Deze discussie kwam de voorliggende tekst sterk ten goede. Ik hoop dan ook dat deze resolutie met een ruime meerderheid kan worden goedgekeurd en dat de Vlaamse regering er op korte termijn werk van maakt. Het gaat immers om een aantal dwingende vragen die het milieubeleid en in het bijzonder de volksgezondheid ten goede moeten komen. Niet alleen wij, maar ook de vele gezinnen die nu in de dioxinezones wonen, stellen zich deze vragen. De steun voor deze resolutie van alle Vlaamse parlementsleden is dan ook uiterst belangrijk. (*Applaus bij de CVP, de VU en AGA-LEV*)

De voorzitter : De heer Malcorps heeft het woord.

De heer Johan Malcorps (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, collega's, ik wil alvast zeggen dat onze fractie de resolutie, zoals tot stand gekomen na bespreking in de commissie, zeker zal ondersteunen. Ik had zelf ook een resolutie ingediend die op bepaalde punten wat verder ging, maar eigenlijk zijn de belangrijkste elementen ervan overgenomen door amendementen op de resolutie van mevrouw Raskin. Ik denk dat het belangrijker is dat we ons nu rond één tekst gaan

scharen en deze als sterke aanbeveling aan de Vlaamse regering gaan meegeven.

Door een aantal mensen, waaronder mevrouw Maes, werd vaak een sterke nadruk gelegd op het feit dat we hier zoveel resoluties goedkeuren dat we er nauwelijks nog in slagen het kaf van het koren te scheiden. Het is belangrijk dat we duidelijk maken dat dit een sterke aanbeveling is waar we allen achter staan, omdat we willen dat er iets verandert. Ongeveer een jaar geleden vertelde ik bijna hetzelfde over de ozonproblematiek. Toen keurden we eveneens eenparig een resolutie goed. Nu stellen we echter vast dat daar niets mee is gebeurd. Ik wil u daarom waarschuwen. We kunnen ons in deze problematiek geen herhaling permitteren.

Heel recent heeft de WGO de gezondheidsnorm voor dioxines verstrengd. De wetenschappen kennen een zeer snelle evolutie. Steeds opnieuw worden nieuwe zaken ontdekt over kankerverwekkende dioxines. Pas één jaar geleden heeft het internationaal agentschap over kanker een lange discussie definitief beslecht. Sindsdien werden de dioxines opgenomen in de lijst van de erkende kankerverwekkende stoffen voor de mens. Sinds vijf jaar wordt ook gediscussieerd over de hormoonverstorende effecten van dioxines. Ook deze staan nu vast. Omdat de wetenschap dagelijks nieuwe feiten ontdekt, moeten we de nodige voorzichtigheid aan de dag leggen en het voorzorgsprincipe au sérieux nemen.

In de nieuwe VITO-studie over normen voor dioxines in de bodem en bij depositie – dit is het neervallen van dioxines op de grond – werd bepaald dat de streefwaarde van dagelijkse inname 0,01 picogram per kubieke meter mag bedragen. We hebben het dus over bijzonder kleine waarden. De WGO heeft het over een makkelijk haalbare richtwaarde van 1 picogram per kubieke meter.

Alles evolueert heel snel. De normen voor het milieu- en gezondheidsbeleid zijn reeds gedeeltelijk achterhaald op het moment van de afkondiging van de decreten. Het is heel belangrijk dat we nu de discussie voeren over de grens van de 0,1 nanogram per kubieke meter voor huishoudelijke verbrandingsovens, en dat we deze resolutie uitbreiden voor de andere installaties. We moeten er echter rekening mee houden dat de normen reeds voor een stuk achterhaald zijn op het moment van de discussie en van de implementatie.

Ik ben het volledig eens met de heer Quintelier en mevrouw Raskin dat de norm van 0,1 nanogram zo snel mogelijk moet worden veralgemeend. We kun-

Malcorps

nen immers niet rechtvaardigen waarom we wel zeer streng zijn tegen de verbrandingsovens voor huishoudelijk afval, maar minder streng voor de ovens voor industrieel afval – die in feite veel gevaarlijker zijn -, en een gedoogbeleid voeren voor de industriële stookinstallaties, de staalindustrie en de elektriciteitscentrale. Er werden reeds een zevental verbrandingsovens voor huishoudelijk afval gesloten omdat ze zeer vervuילend waren en de andere worden gecontroleerd door de commissie-Baeyens. We merken echter dat de uitstoot van dioxines in toenemende mate ook aan andere sectoren te wijten is, zoals aan de ferro- en non-ferrosector. De emissies en waarden blijven verhogen voor deze sectoren.

Het is belangrijk dat de overheid het gevoerde beleid consequent voortzet. Dit moet zeker gebeuren voor de installaties waarover ze gedeeltelijk zelf controle voert. De huishoudelijke verbrandingsovens zijn meestal een gemengd initiatief waarin de overheid medebeheerder is. We moeten in elk geval het goede voorbeeld geven en onverkort het handhavingsbeleid blijven voeren. We zouden wat sneller kunnen werken, maar gelukkig proberen we reeds paal en perk te stellen aan het gedoogbeleid dat vroeger werd gevoerd. Het goede voorbeeld geven, houdt in dat we ook de moed moeten hebben om dit beleid te voeren voor andere sectoren. Door het afdwingen van de normen voor de verbrandingsovens kunnen we laten zien dat het ons menens is. Daardoor zullen we sterk staan om het gedoogbeleid tegenover de privé-sector te beëindigen. We moeten de beleidslijn door trekken naar alle sectoren.

In de commissie werd gediscussieerd over de gevolgen van het veralgemenen van de 0,1 nanogram per kubieke meter. Dit kan niet worden gerealiseerd van vandaag op morgen, maar op vrij korte termijn moeten we de discussie voeren over de ferro- en non-ferrosector. Zo zullen ook bedrijven als Sidmar en Union Minière dezelfde normen moeten hanteren, omdat de mensen anders niet begrijpen waarom we enkel zo streng optreden voor de huisvuilovens.

In Vlarem en heel ons Vlaams milieubeleid is het algemeen principe dat de best beschikbare technologie moet worden ingezet. Persoonlijk geloof ik meer in alternatieve technologieën. Ik ben blij dat we het moratorium gebruiken om alternatieven te zoeken voor de klassieke roosterovens, verbrandingsovens, enzovoort. Gelukkig zijn ook binnen de klassieke verbrandingstechnologieën evoluties

aan de gang. De nieuwe verbrandingsoven van Indaver in Beveren haalt bijvoorbeeld metingen van 0,0228 nanogram toxisch equivalent per kubieke meter. Dat is al een stuk beter dan 0,1. We mogen de lat echter niet te laag leggen opdat een aantal verbrandingsovens kunnen blijven werken. Hetzelfde principe moet worden doorgetrokken naar de andere sectoren.

Het beleid inzake dioxines en aanverwante stoffen gaat erg traag. De laatste tijd zitten we wel in een stroomversnelling, maar het dossier sleept al aan sinds de vorige legislatuur. In 1995 is een beleidsvoorstel uitgewerkt, maar het is blijven liggen. Volgens MINA-2 en het milieujarprogramma zal het nog tot einde 1999 duren voor de nieuwe grens- en richtwaarden voor dioxines definitief zullen zijn uitgewerkt. Tegen het midden van 1998 moet een nieuwe ontwerpbeleidsnota voor dioxines klaar zijn. Ik vind deze resolutie erg belangrijk, maar de verantwoordelijkheid ligt eigenlijk bij de minister. Hij moet een concreet beleidsplan voorstellen over hoe hij deze resolutie zal waarmaken. Wat we nu vragen, werd ook al in 1995 gevraagd. Toen is al in detail uitgewerkt welke maatregelen nodig zijn in de staalindustrie, de chemische industrie, enzovoort. Dit mag niet langer blijven aanslepen. Met deze resolutie voeren we eigenlijk voor een deel de taak van de minister uit, die allang een concreet beleidsplan had moeten voorstellen.

Onlangs is een belangrijke conferentie gehouden over de persistente organische pollutanten. Federaal staatssecretaris Jan Peeters heeft bij die gelegenheid namens België een en ander ondertekend. Dat moet hier in de praktijk worden gebracht. Het mag niet bij vrijblijvende internationale verklaringen blijven. We stellen vast dat het beleid momenteel met horten en stoten verloopt. Voor verbrandingsovens zitten we in een stroomversnelling, maar in de andere sectoren blijft het bij metingen. Die zijn belangrijk, maar ze gaan niet ver genoeg. Ik denk bijvoorbeeld aan het verbranden van verduurzaamd hout. In die sector zijn de problemen relatief klein, maar ze mogen toch niet worden onderschat. Er zal op termijn een productbeleid moeten worden gevoerd, waarin bijvoorbeeld het gebruik van brandvertragers wordt verboden. Zo niet zullen we massa's gevaarlijk afval blijven genereren, waar we geen blijf meer mee zullen weten. Zo een productbeleid moet op federaal niveau worden gevoerd.

Ik wil kort blijven stilstaan bij de drie belangrijkste punten uit deze resolutie : met name punt 6, 9 en 10. Het is belangrijk dat deze punten worden goedgekeurd, maar nog belangrijker dat ze ook worden

Malcorps

uitgevoerd. Het parlement moet dan ook blijven opvolgen dat er iets van in huis komt.

We moeten onszelf niets wijsmaken, dioxines zijn momenteel in de mode, maar het gaat over een hele reeks stoffen. PCB's en furanen vormen een grote familie. We moeten ook de aanwezigheid van die groepen en hun effecten op milieu en gezondheid meten.

Volgens punt zes moeten de concrete milieukwaliteitsnormen worden gehanteerd als leidraad bij de beoordeling van bestaande en nieuwe vestigingen, en bij de uitbreiding ervan. Dit heeft verregaande consequenties. We moeten daar rekening mee houden bij elke beslissing terzake. Die beslissingen staan voor de deur. In de Gentse Kanaalzone staat de Fabricomoven voor slib en industrieel afval op stapel. De Gentse Kanaalzone is al ernstig vervuild door zware metalen en dioxines. We moeten de vraag durven stellen: kunnen we daar nog een verbrandingsinstallatie inplanten? Dezelfde vraag moet worden gesteld voor bestaande ovens waar omwoners en wetenschappers zoveel twijfels bij hebben. Dat is ook de kern van de discussie over de Isvagoven in Wilrijk. De hele wijk was al zwaar vervuild, elke bijkomende belasting is gewoon onaanvaardbaar.

We worden hier niet alleen met een fysisch maar ook met een moreel probleem geconfronteerd. We kunnen kiezen voor het voorzorgsprincipe. Als de wetenschap geen uitsluitsel kan geven over de milieuhygiëne en/of -gevolgen van een oven, moeten we er gewoon van afzien.

Ik pleit evenzeer voor het nazorgprincipe. De overheid en het parlement dragen mee de verantwoordelijkheid voor de historische vervuiling. We hebben te veel gedoogd, we hebben te lang gewacht om op te treden. Het is dan ook onze plicht die wijken en die mensen te sparen van elk bijkomend risico. We moeten de risicozones in Vlaanderen durven afbakenen. Dioxines verspreiden zich natuurlijk over heel het land, over heel de Benelux zelfs, desalniettemin moeten we met het verleden rekening houden. Rond bepaalde installaties kunnen we een domein van circa 2 kilometer afbakenen waar de vervuiling iets boven het gemiddelde zal liggen.

Naast het vastleggen van de historische vervuiling, is ook het verzamelen van de gezondheidsproblemen belangrijk. Omwonenden en actiegroepen kunnen een eerste registratie op papier zetten. We

hebben nood aan een informeel meldpunt met een zeer lage drempel voor milieu- en gezondheidsproblemen. Minister Demeester wil daaraan meewerken. Daarna moet een ernstig epidemiologisch onderzoek volgen. Dat zal niet in twee, drie maanden afgerond zijn.

Het overleg met de omwonenden is zeer belangrijk. We kunnen moeilijk voorbijgaan aan het feit dat het net op dit punt grondig fout loopt. Overleg betekent niet dat de overheid samen met de exploitant van een bepaald soort installaties propaganda verspreidt en tegen de houding van de bevolking in een installatie of verbrandingsoven verdedigt. Dat is het systeem van schepen Fons Geeraerts van Antwerpen. We moeten ons afvragen of dat wel het goede systeem is.

We komen steeds meer tot de vaststelling dat de overheid een neutrale rol moet spelen. Op dit moment is dat een probleem, omdat de overheid in een dubbelzinnige situatie zit. Ze voelt zich geroepen om installaties op gemeentelijk, provinciaal of gewestelijk vlak per se te verdedigen. Dat is eigenlijk niet haar taak. Is het wel correct dat de overheid inzake de exploitatie van verbrandingsovens een zo grote vinger in de pap heeft? Men zal dan altijd in een dubbelzinnige situatie verkeren. Is het niet beter een scheiding te maken tussen exploitatie en controle? De overheid zou dan de rol op zich nemen van de behoeder van het milieu en daarover garanties bieden via controle op de exploitant. Men vermijdt daarbij rolvervaging en -vermenging waarbij de mensen zich afvragen wie de overheid nu eigenlijk verdedigt en of ze geen geldelijke belangen heeft.

Als laatste punt wil ik het hebben over het onderzoek van de effecten van dioxine op de gezondheid. De formulering is vrij algemeen. Bij het begin van mijn betoog heb ik er reeds op gewezen dat zich op dat vlak zeer snelle evoluties voordoen in de wetenschappelijke wereld. De Vlaamse Gezondheidsraad heeft deze zaak grondig bestudeerd en zegt dat – en ik citeer: 'de huidige blootstelling aan dioxines in Vlaanderen op een peil ligt dat er vermoedelijk bij elke inwoner in Vlaanderen een fysiologisch effect is. Bij degenen die een hoger dan gemiddelde dioxinebelasting vertonen heeft dit wellicht een verstorend en schadelijk effect.'

De formulering door de raad is, zoals gebruikelijk in dit soort studies, zeer neutraal. De conclusie is echter duidelijk. De overheid moet hieruit conclusies trekken. De voorliggende resolutie kan daartoe een eerste aanzet zijn, maar ze kan niet in de plaats treden van een echt beleid. De minister en

Malcorps

wijzelf zullen bij de volgende begrotingsbespreking concreet moeten nagaan in welke mate deze resolutie werd opgevolgd en in welke mate de verbintenissen van het MINA-plan werden ingevuld. We hebben nood aan een consequent dioxinebeleid in alle sectoren. (*Applaus bij AGALEV, de SP, de VLD, de CVP en de VU*)

De voorzitter : Vraagt nog iemand het woord ? (*Neen*)

De bespreking is gesloten.

We zullen om 18 uur de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie houden.

MOTIE VAN ORDE

Voorstel tot wijziging van de agenda

De voorzitter : Bij toepassing van artikel 44 van ons Reglement stel ik voor om het voorstel van resolutie van de heren Taylor, Platteau, Lisabeth, De Reuse, Bogaert en Geysels betreffende toepassing en evaluatie van de regelgeving inzake de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap uit te stellen tot na de bespreking van de reglementsaanpassingen.

Is het parlement het daarmee eens ? (*Instemming*)

Het incident is gesloten.

REGLEMENTSAANPASSINGEN – 8 (1997-1998) – Nr. 1

VOORSTEL van de heren Karel De Gucht, Paul Van Grembergen en Jacques Laverge tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement – 353 (1995-1996) – Nrs. 1 en 2

VOORSTEL van de heren Herman Suykerbuyk, Freddy De Vilder en Paul Van Grembergen tot wijziging van artikel 26 van het Reglement van het Vlaams Parlement – 758 (1997-1998) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde zijn de reglementsaanpassingen, het voorstel van de heren De Gucht, Van Grembergen en Laverge tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement en het voorstel van de heren Suykerbuyk, De Vilder en Van Grembergen tot wijziging van artikel 26 van het Reglement van het Vlaams Parlement, die door de commissie in samenhang werden behandeld. Wij nemen de reglementsaanpassingen als basis voor de bespreking.

De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw Van Hecke, verslaggever, heeft het woord.

Mevrouw Mieke Van Hecke, verslaggever (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, om dit voorstel te situeren moet ik eerst drie algemene opmerkingen formuleren. First things first. Als verslaggever, maar ook namens alle leden van de commissie, wil ik uitdrukkelijk mijn oprechte dank en waardering uitspreken voor het werk van het commissiesecretariaat in het bijzonder, en van de diensten van het parlement in het algemeen. Op erg korte tijd werden aan de commissie diepgaande studiedocumenten over punctuele discussieonderwerpen voorgelegd. Dat liet een correcte standpuntbepaling toe.

Ten tweede : veel van de voorliggende wijzigingen zijn het resultaat van een politiek akkoord in het Uitgebreid Bureau, na een ruime rondvraag bij commissievoorzitters en fracties om een inventaris op te maken van de concrete problemen bij de toepassing van de bestaande reglementaire bepalingen.

Ten derde : er werd gekozen voor een volledige en zo sluitend mogelijke regeling van de parlementaire werkzaamheden. Op het eerste gezicht leidt dit tot overbodige vermeldingen en herhalingen van reeds op andere plaatsen vermelde richtlijnen. Het resultaat is in elk geval een document dat op zichzelf staat, zonder dat men voor de lezing andere documenten moet raadplegen. Het zal voor ieder van ons een erg werkbaar instrument zijn.

Het is uiteraard onbegonnen werk om hier de voorgestelde wijzigingen naar voren te brengen. Zelfs een eenvoudige opsomming van die wijzigingen zou te omslachtig zijn. Dat geldt a fortiori voor de motiveringen die aan die wijzigingen ten grondslag liggen. Uiteraard zijn in de loop van de algemene behandeling in de commissie ook de verschil-

Van Hecke

lende tussentijds neergelegde voorstellen van wijziging van het Reglement opgenomen. Ik wil hier een persoonlijke selectie maken van de meest relevante veranderingen. Voor een vervollediging verwijs ik graag naar het schriftelijk verslag, waarin een zeer overzichtelijke en volledige opsomming staat van de wijzigingen. Dat verhoogt de leesbaarheid in ruime mate.

Het politiek belangrijke artikel 5 bis is een gevolg van het akkoord dat is gesloten in de werkgroep-De Batselier ter verfijning van de democratie. Bij de vernieuwing van het parlement zullen de aangeduide fractievoorzitters zich zonder verwijl beraden over de voordracht van de voorzitter van het parlement. Voor de kandidatuur zullen ze streven naar een maximaal parlementair draagvlak. Ten einde de werkzaamheden van bepaalde commissies voor bepaalde materies inhoudelijk te versterken, wordt de mogelijkheid gecreëerd om zowel senatoren, de door het Nederlands kiescollege verkozen leden van het Europees Parlement als de leden van de Raad van de Vlaamse Gemeenschapscommissie te betrekken bij de activiteiten.

Volgende wijzigingen zijn van belang voor de praktische werking van de commissies. De mogelijkheid wordt gecreëerd om afwezige verslaggevers te vervangen. De regeling voor samen geagendeerde ontwerpen en voorstellen van decreet geeft prioriteit aan het ontwerp van decreet. Er wordt voorzien in de mogelijkheid voor bijkomende wetgevingstechnische en taalkundige revisie na de amenderingen en voor de eindstemming. Mondelinge vragen worden vervangen door vragen om uitleg. Er is een praktische regeling uitgewerkt voor de tijdelijke vervanging van commissieleden. De regelgeving over de reflectienota's is verfijnd. Er is een schriftelijke procedure ingesteld voor de verslaggeving in de commissie voor Financiën over de begrotingsbesprekingen in de verschillende commissies. Bovendien moet het mogelijk zijn om de aanwezigheid van ministers te vorderen in een commissievergadering. Ik wil ook in het bijzonder de aandacht vragen voor de beslotenheid van de commissievergaderingen op vraag van de persoon die in een hoorzitting een verklaring aflegt.

Wat de plenaire vergaderingen betreft, springt de invoering van de actualiteitsdebatten in het oog. Een meer efficiënte regeling van de plenaire themadebatten is het gevolg van de evaluatie van de vroeger gehouden zittingen. Niet de door de commissie ad hoc opgestelde beleidsnota, maar de op basis hiervan geconcretiseerde conclusies worden

via de ingediende moties van aanbeveling het voorwerp van de plenaire vergadering.

De invoering van een verkort wekelijks vragenuurtje in plenaire zitting moet de mogelijkheid bieden om de vraagstelling dicht te laten aansluiten bij de actualiteit.

Een aantal aanpassingen van het Reglement waren noodzakelijk : de invoering van de procedure voor inbeschuldigingstelling van ministers, de vaststelling van het quorum van stemming in de commissie voor materies waarvoor in plenaire zitting een bijzondere meerderheid is vereist en de aanpassing van het Reglement als gevolg van het decreet op de verzoekschriften en het decreet over de installatie van een Vlaamse ombudsman.

Tot slot wil ik afronden met de om praktische redenen in het Reglement ingeschreven en dus geformaliseerde werkverdeling tussen het Bureau en de bureauleden en de taakverdeling van de als ambtelijk bestuursorgaan opgenomen Directieraad.

Dit was een zeer summier en dus zeer onvolledig overzicht van de belangrijkste voorgestelde wijzigingen van het Reglement. Het enige doel daarvan is een efficiënte werking van het parlement te garanderen. Om die reden werd het voorstel tot reglements-aanpassing in de commissie voor Reglement en Samenwerking unaniem goedgekeurd. *(Applaus)*

De voorzitter : Vraagt nog iemand het woord ? *(Nee)*

De algemene bespreking is gesloten.

REGLEMENTSAANPASSINGEN

– 8 (1997-1998) – Nr. 1

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van de reglements-aanpassingen.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen.

Voorzitter

HOOFDSTUK 2

Opening van de zitting

Artikel 2

1. Het Parlement komt na iedere vernieuwing van rechtswege bijeen op de vierde dinsdag na de dag waarop de vernieuwing heeft plaatsgevonden.

Het Parlement komt van rechtswege bijeen ieder jaar op de vierde maandag van september, onverminderd de bepalingen van het eerste lid.

2. Bij de opening van iedere zitting treedt de Vlaamse volksvertegenwoordiger die het langst lid is van het Parlement, als tijdelijk voorzitter op totdat de voorzitter van het Parlement overeenkomstig artikel 11, punt 1 is benoemd. Voor de berekening van de duur van het lidmaatschap van het Parlement wordt ook het lidmaatschap van de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap en van de Vlaamse Raad in aanmerking genomen. Bij even lang lidmaatschap geniet de oudste in jaren de voorkeur.

De tijdelijk voorzitter verklaart de zitting geopend en heeft uitsluitend tot taak de verrichtingen inzake het in artikel 3 omschreven onderzoek van de geloofsbriefven, de in artikel 4 bedoelde eedaflegging en de in artikel 11, punt 1 omschreven benoeming van het Bureau te leiden.

3. De twee jongste aanwezige Vlaamse volksvertegenwoordigers in jaren treden als tijdelijk secretaris op totdat de secretarissen van het Parlement overeenkomstig artikel 11, punt 1 zijn benoemd.
4. Tijdelijk voorzitter en tijdelijke secretarissen vormen samen het voorlopig Bureau.

– *Aangenomen.*

Afdeling 3bis

Voorstel tot voordracht van de voorzitter

Artikel 5bis

Na de volledige vernieuwing en samenstelling van het Parlement wijzen de fracties onmiddellijk hun

fractievoorzitter aan. De fractievoorzitters beraden zich over de voordracht van de voorzitter van het Parlement en formuleren daarover een voorstel, waarbij ze streven naar een maximaal parlementair draagvlak, met inachtneming van de bepalingen van artikel 9, punt 1.

– *Aangenomen.*

HOOFDSTUK 4

Politieke fracties

Artikel 7

1. De volksvertegenwoordigers kunnen zich tot fracties verenigen volgens de lijsten waarop zij door het kiezerskorps verkozen zijn. Een fractie bestaat uit ten minste drie volksvertegenwoordigers. Een volksvertegenwoordiger kan slechts deel uitmaken van één fractie.
2. De leden die een fractie vormen, delen de samenstelling en het bestuur ervan mee aan de voorzitter van het Parlement.
3. Om te worden erkend, moet een fractie bij het begin van de zittingsperiode uit ten minste zeven volksvertegenwoordigers bestaan.
4. Iedere erkende fractie kan een secretariaat oprichten, te noemen fractiesecretariaat, waarvan zij het personeel aanstelt.

Het uitgebreid Bureau bepaalt de toelage en de materiële inrichting die daartoe aan iedere erkende fractie worden toegekend, alsook het recht van toegang van het fractiepersoneel tot de lokalen van het Parlement.
5. Het uitgebreid Bureau kan ten behoeve van de fracties een vergadertijd bepalen waarbinnen geen commissievergadering of plenaire vergadering kan worden gehouden.

– *Aangenomen.*

TITEL III

Dagelijks bestuur

Voorzitter

Artikel 13

HOOFDSTUK 1

Bureau

Artikel 10

1. Bij de opening van iedere zitting benoemt het Parlement binnen veertien dagen uit de volksvertegenwoordigers achtereenvolgens bij afzonderlijke stemming een voorzitter, een eerste ondervoorzitter, een tweede ondervoorzitter, een derde ondervoorzitter, een vierde ondervoorzitter en bij gezamenlijke stemming drie secretarissen, die samen het Bureau vormen.
2. Het Parlement kan het aantal ondervoorzitters en het aantal secretarissen vermeerderen of verminderen.
3. Bij de vernieuwing van het Parlement ofwel wanneer de zitting is gesloten of reeds geopend en er nog geen Bureau overeenkomstig punt 1 is benoemd, handelt het scheidend Bureau de lopende zaken af, onverminderd de bepalingen van artikel 2.

Van rechtswege vervalt het mandaat van een lid van het scheidend Bureau dat niet overeenkomstig artikel 3 opnieuw tot volksvertegenwoordiger is uitgeroepen.

4. De voorzitters van de fracties, met inbegrip van de voorzitters van de fracties die niet vertegenwoordigd zijn in het Bureau, worden in kennis gesteld van alle beslissingen van het Bureau.

– *Aangenomen.*

Artikel 11

Zodra het Bureau is benoemd, verklaart de voorzitter het (...) Parlement geconstitueerd en geeft hiervan kennis aan de Vlaamse regering, de Kamer van Volksvertegenwoordigers, de Senaat, het Parlement van de Franse Gemeenschap, het Waals Parlement, de Raad van de Duitstalige Gemeenschap, de Raad van de Franse Gemeenschapscommissie, de Brusselse Hoofdstedelijke Raad en de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.

– *Aangenomen.*

Het Bureau staat in voor het administratief en financieel beheer van het Parlement.

– *Aangenomen.*

HOOFDSTUK 2

Uitgebreid Bureau

Artikel 14

1. De voorzitters van de erkende fracties nemen alleen inzake politieke aangelegenheden deel aan de werkzaamheden van het Bureau, waarmee zij samen het uitgebreid Bureau vormen.

Zij worden gelijkgesteld met de ondervoorzitters van het Parlement, behalve wat de specifieke, in artikelen 16, punt 4 en 86, punt 1 omschreven, taak betreft.

2. Het uitgebreid Bureau coördineert de gehele politieke werking van het Parlement, inzonderheid de plenaire vergaderingen, de commissievergaderingen en de vergaderingen van de fracties.
3. Het uitgebreid Bureau pleegt viermaal per jaar overleg met de voorzitters van de commissies teneinde een planning te bepalen op middellange termijn.

De voorzitters van de niet-erkende fracties en van de commissies kunnen worden uitgenodigd aan de werkzaamheden van het uitgebreid Bureau deel te nemen, zonder er stemgerechtigd te zijn.

– *Aangenomen.*

HOOFDSTUK 4

Secretarissen

Artikel 17

1. De secretarissen houden toezicht op de redactie van de notulen, houden de hoofdelijke oproeping en tekenen de stemmingen aan.

Voorzitter

2. Het Bureau kan van zijn bevoegdheden inzake financiën, personeelsaangelegenheden en beheer van de gebouwen delegatie verlenen aan een of meer secretarissen, onverminderd de bepalingen van de artikelen 92, 93 en 94. De secretaris bevoegd voor financiën doet rekening en verantwoording bij het Parlement.
3. Secretarissen die in een beraadslaging het woord wensen te voeren, nemen plaats onder de volksvertegenwoordigers, zolang de betrokken beraadslaging aan de orde is.

– *Aangenomen.*

TITEL V

Inrichting en werking

HOOFDSTUK 1

Commissies

AFDELING 1

Samenstelling van de commissies

Artikel 19

1. De plenaire vergadering kan commissies benoemen, waarvan aantal, samenstelling, bevoegdheid en benaming door het uitgebreid Bureau worden voorgesteld, onverminderd de bepalingen van artikelen 3, punt 3, 56, punten 1 en 2, 80, punt 1, 81, punt 1, 81bis, punt 1, 86 en 96.
2. Iedere commissie benoemt haar voorzitter, een ondervoorzitter en een secretaris, na overleg tussen de fracties en onverminderd de bepalingen van artikelen 3, punt 5, 81, punt 2, 81bis, punt 2, 86, punt 1, 95, punt 3 en 96.
3. De ondervoorzitter die de voorzitter vervangt, heeft dezelfde bevoegdheid als de voorzitter.

– *Aangenomen.*

Artikel 20

1. Iedere commissie telt evenveel plaatsvervangende als vaste leden, onverminderd de bepalingen van artikelen 3, punt 3 en 81, punt 1.
2. Een afwezig vast lid wordt vervangen door een plaatsvervangend lid, onverminderd de bepalingen van artikelen 3, punt 3 en 81, punt 1. Aan de voorzitter van de commissie wordt kennis gegeven van deze vervanging.
3. Bovendien kunnen de vaste en de plaatsvervangende leden worden vervangen door welke volksvertegenwoordiger ook van dezelfde fractie. In dit geval brengt de voorzitter van de betrokken politieke fractie dit voor de opening van de commissievergadering schriftelijk ter kennis van de commissievoorzitter. Van die vervanging wordt melding gemaakt in het verslag.

– *Aangenomen.*

AFDELING 3

Verenigde commissies

Artikel 22

1. Het uitgebreid Bureau kan twee of meer commissies belasten met een gezamenlijk onderzoek van aangelegenheden die tot hun bevoegdheid behoren.
2. Bedoelde commissies vergaderen als verenigde commissies en beslissen gezamenlijk.
3. Verenigde commissies worden voorgezeten door de voorzitter van de betrokken commissies die het langst lid is van het Parlement. De andere voorzitter treedt op als ondervoorzitter. Voor de berekening van de duur van het lidmaatschap van het Parlement wordt het lidmaatschap van de Cultuurraad voor de Nederlandse Cultuurgemeenschap en van de Vlaamse Raad in aanmerking genomen. Bij even lang lidmaatschap geniet de oudste in jaren de voorkeur.
4. Volksvertegenwoordigers die deel uitmaken van meer dan een van die commissies, laten zich vervangen overeenkomstig artikel 20, punt 2.

Voorzitter

5. Bij stemming worden quorum en meerderheid op grond van het gezamenlijke aantal leden van de verenigde commissies bepaald.

– *Aangenomen.*

Met instemming van het uitgebreid Bureau kunnen zij enig ander onderwerp op hun agenda plaatsen voorzover het tot hun bevoegdheid behoort.

– *Aangenomen.*

AFDELING 5

Agenda

Artikel 24

1. a) De agenda van de commissievergaderingen wordt vastgesteld door de commissie of door haar voorzitter, de voorzitter van het Parlement of de plenaire vergadering.
- b) Begrotingsaangelegenheden en beleidsbrieven, ontwerpen van decreet en samenwerkingsakkoorden hebben voorrang, onverminderd de bepalingen van littera c.
- c) Eenmaal per maand hebben voorstellen van decreet of resolutie of voorstellen tot wijziging van het reglement voorrang.
2. Ontwerpen en voorstellen van decreet en voorstellen van resolutie over hetzelfde onderwerp worden samen geagendeerd.
3. Voor het op de agenda plaatsen van voorstellen van decreet of resolutie of van voorstellen tot wijziging van het reglement wordt in beginsel rekening gehouden met de chronologische volgorde van indiening, behoudens andersluidende bepalingen.
4. Een voorstel van decreet of resolutie of een voorstel tot wijziging van het reglement wordt binnen drie maanden na de ronddeling ervan op de agenda van de commissie geplaatst en binnen zes maanden na de eerste agendering in behandeling genomen.
5. De commissies behandelen de begrotingsaangelegenheden en beleidsbrieven, de ontwerpen van decreet, samenwerkingsakkoorden, de voorstellen van decreet of resolutie, de voorstellen tot wijziging van het reglement, de interpellaties, de mondelinge vragen en alle andere onderwerpen die hun door de voorzitter van het Parlement worden overgezonden.

AFDELING 7

Openbaarheid van en toegang tot de vergadering

Artikel 26

1. De vergaderingen van de commissies zijn in beginsel openbaar.
2. Besloten zijn :
 - a) de vergaderingen van de commissies voor de geloofsbrieven, de commissie voor de vervolgingen en de commissie bevoegd voor de inbeschuldigingstelling van een lid van de Regering ;
 - b) de vergaderingen van de commissies wanneer zij de orde van de werkzaamheden of administratieve aangelegenheden regelen ;
 - c) de vergaderingen van commissies waarin iemand gehoord wordt, op voorwaarde dat de betrokken persoon gemotiveerd heeft verzocht om te worden gehoord in besloten vergadering en de commissie dit verzoek niet heeft verworpen bij tweederde meerderheid van haar aanwezige leden.
3. Bij tweederde meerderheid van haar aanwezige leden kan elke commissie beslissen met gesloten deuren te vergaderen.
4. Alle volksvertegenwoordigers hebben toegang tot de vergaderingen van de commissies en kunnen er het woord voeren, onverminderd de bepalingen van artikel 80, punt 3. Zij zijn er alleen stemgerechtigd als zij er lid van zijn, onverminderd de bepalingen van artikel 20, punt 3. Tot de vergaderingen van de commissies voor de geloofsbrieven, de commissie voor de vervolgingen en de commissie bevoegd voor de inbeschuldigingstelling van een lid van de Regering hebben alleen de leden van die commissies toegang.

Voorzitter

De commissie kan beslissen senatoren bedoeld in artikel 67, § 1, 1° en 6° van de Grondwet tot de vergaderingen van de commissie uit te nodigen. De senatoren kunnen tijdens deze vergaderingen het woord voeren maar zijn niet stemgerechtigd.

Behoudens andersluidende beslissing van de commissie kunnen de door het Nederlandse kiescollege verkozen leden van het Europees Parlement de vergaderingen van de commissie bevoegd voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden bijwonen en er het woord voeren maar zijn niet stemgerechtigd.

De betrokken leden van de Regering en hun medewerkers hebben toegang tot de vergaderingen van de commissies, met uitzondering van die van de commissies voor de geloofsbrieven, de commissie voor de vervolgingen en de commissie bevoegd voor de inbeschuldigingstelling van een lid van de Regering. De betrokken leden van de Regering kunnen er het woord voeren.

Het voor de vergadering van de commissie vereiste personeel van het Parlement heeft toegang tot de vergaderzaal.

Andere personen dan die bedoeld in de voorgaande leden van dit punt en in de punten 5 en 6, hebben alleen toegang tot de openbare commissievergaderingen.

5. a) Behoudens andersluidende beslissing van de commissie mogen de volksvertegenwoordigers zich door één medewerker per fractie laten bijstaan.
- b) Medewerker van een fractie is al wie hetzij op de loonlijst van een fractie van het Parlement staat hetzij als vaste medewerker aan een fractie is verbonden maar niet op de loonlijst van het Parlement staat.

Bij het begin van elk zittingsjaar overhandigt elke fractie aan de voorzitter van het Parlement de lijst van medewerkers die de fractieleden kunnen bijstaan.

De griffier en de in artikel 94 bedoelde personeelsleden kunnen geen medewerker van een fractie zijn.

- c) De medewerker verlaat de besloten vergadering zodra en zolang de commissie aldus beslist.

De medewerker heeft geen toegang tot de besloten vergadering indien geen volksvertegenwoordiger van de betrokken fractie aanwezig is.

De medewerker heeft geen toegang tot de vergaderingen van de commissies voor de geloofsbrieven, de commissie voor de vervolgingen en de commissie bevoegd voor de inbeschuldigingstelling van een lid van de Regering (...).

- d) Naam en hoedanigheid van de medewerker worden voor iedere vergadering aan de voorzitter van de commissie meegedeeld.

De medewerker mag niet het woord voeren en is niet stemgerechtigd.

6. a) De vergaderingen van de commissie voor financiën en begroting of van een subcommissie ervan mogen door een of meer afgevaardigden van het Rekenhof met raadgevende stem worden bijgewoond.

De vergaderingen van andere commissies mogen door een of meer afgevaardigden van het Rekenhof met raadgevende stem worden bijgewoond voor aangelegenheden die de voorzitter van het Parlement bepaalt.

- b) Naam en hoedanigheid van de afgevaardigde of afgevaardigden van het Rekenhof worden voor iedere vergadering aan de voorzitter van de commissie meegedeeld.
- c) De afgevaardigde of afgevaardigden van het Rekenhof verlaat of verlaten de vergadering zodra en zolang de commissie aldus beslist of zodra de aangelegenheid waaromtrent om advies van het Rekenhof wordt verzocht, is afgehandeld.

7. De subcommissies vergaderen met gesloten deuren.

– *Aangenomen.*

AFDELING 7bis

Vordering tot de aanwezigheid van leden van de Regering

Voorzitter

Artikel 26bis

Op schriftelijk voorstel van een volksvertegenwoordiger kan een commissie bij volstreekte meerderheid van stemmen de aanwezigheid van de leden van de Regering vorderen.

– *Aangenomen.*

AFDELING 9

Raadpleging van andere commissies

Artikel 28

Acht een commissie het advies van een andere commissie nodig, dan deelt zij dit mee aan het uitgebreid Bureau, dat beslist.

– *Aangenomen.*

AFDELING 10

Hoorzittingen

Artikel 29

1. Bij de behandeling van een ontwerp of voorstel van decreet of resolutie ofwel enig ander ontwerp in de zin van artikel 24, punt 5, tweede lid kan de commissie personen of instellingen die niet tot het Parlement of de Regering behoren, uitnodigen en horen of om documentatie, voorlichting of medewerking verzoeken.

Zij regelt terzake de werkzaamheden.

2. a) De commissie kan in elke stand van de procedure bij volstreekte meerderheid van stemmen beslissen de in punt 1 bedoelde personen en instellingen uit te nodigen en te horen of om documentatie, voorlichting of medewerking te verzoeken.

b) Tot na de mondelinge toelichting door een lid van de Regering bij een ontwerp van decreet en tot na de mondelinge toelichting door de indiener of indieners bij een voorstel van decreet of resolutie, is de commissie verplicht,

wanneer ten minste vijf van haar aanwezige leden hierom verzoeken, de in punt 1 bedoelde personen en instellingen uit te nodigen en te horen of om documentatie, voorlichting of medewerking te verzoeken.

– *Aangenomen.*

Artikel 32

1. Behoudens andersluidende (...) reglementsbe-
palingen worden alle besluiten bij volstreekte
meerderheid van stemmen genomen.

Bij staking van stemmen is het behandelde
onderwerp verworpen.

2. De bepalingen van de artikelen 46 en 47, twee-
de en derde lid gelden ook in commissie.

– *Aangenomen.*

AFDELING 12

Verslaggeving

Artikel 33

1. De commissies benoemen bij volstreekte meer-
derheid van stemmen uit hun vaste of plaatsver-
vangende leden een of meer verslaggevers. (...)

In overleg met de commissie kan de voorzitter
van de commissie in de vervanging voorzien van
een verslaggever die afwezig is.

2. Op verzoek van de commissie of de plenaire
vergadering wordt het verslag bij de plenaire
vergadering uitgebracht, onverminderd de
bepalingen van punt 7.

Het verslag bevat de voornamen en namen van
de volksvertegenwoordigers die hebben deelge-
nomen aan de besprekingen in openbare com-
missievergaderingen, een synthese van de
besprekingen en, in voorkomend geval, de tekst
aangenomen door de commissie. De verslagge-
ver kan in het verslag het ontwerp of voorstel
van decreet maatschappelijk situeren.

Bij volstreekte meerderheid van stemmen kan
een commissie beslissen dat er mondeling ver-

Voorzitter

slag wordt uitgebracht, onverminderd de bepalingen van punt 3.

3. Na de eindstemming in de commissie vraagt de voorzitter of het verslag aan de commissie ter goedkeuring wordt voorgelegd. Tenzij op verzoek van een lid het verslag ter goedkeuring aan de commissie wordt voorgelegd, keurt de voorzitter het verslag goed.
4. De commissieverslagen worden gedrukt en ten minste drie dagen voor de algemene bespreking in plenaire vergadering aan de volksvertegenwoordigers en de leden van de Regering rondgedeeld.

Voor ontwerpen en voorstellen van decreet wordt, met het oog op de toepassing van artikel 54, de in het eerste lid bedoelde termijn verlengd met (...) zeven dagen. Deze verlenging geldt niet als de commissie gebruik maakt van de bepalingen van artikel 54, punt 3. De verlenging geldt evenmin voor de ontwerpen van decreet houdende de middelen- of algemene uitgavenbegroting, houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting, houdende eindregeling van de begroting en houdende instemming met verdragen of samenwerkingsakkoorden.

De tekst van een overeenkomstig punt 2, derde lid uitgebracht mondeling verslag wordt zo spoedig mogelijk gedrukt en aan de volksvertegenwoordigers en de leden van de Regering rondgedeeld.

5. a) Met eenparigheid van stemmen kan een commissie beslissen dat over ontwerpen of voorstellen van decreet of resolutie die in de commissie zonder wijzigingen en zonder belangrijke opmerkingen zijn aangenomen, geen verslag wordt uitgebracht.
- b) Ten minste drie dagen voor de algemene bespreking in plenaire vergadering wordt aan de volksvertegenwoordigers een lijst rondgedeeld die de opschriften en nummers van de in littera a bedoelde ontwerpen en voorstellen alsmede de beslissing van de commissie vermeldt.
6. De voorzitter van de commissie bepaalt de termijn waarbinnen het betrokken lid van de Regering gehouden is de door de commissie

gevraagde en voor het verslag noodzakelijke bijkomende informatie te verstrekken.

7. De voorzitter van het Parlement deelt eventueel aan de voorzitters van de commissies mee binnen welke termijn de verslagen over de aanhangige zaken moeten worden ingediend.
8. De voorzitter van het Parlement kan ook om materiële redenen beslissen dat statistische gegevens of cijfermateriaal in tabelvorm niet in het verslag worden opgenomen maar bij het secretariaat ter inzage liggen. Hiervan wordt in het verslag melding gemaakt.
9. De voorzitter van het Parlement kan, als hij het nodig acht, de in punt 8 bedoelde maatregel toepassen op antwoorden die leden van de Regering op in de commissie gestelde vragen hebben gegeven. Ook hiervan wordt in het verslag melding gemaakt.
10. Het verslag over de in de artikelen 28 en 29 bedoelde vergaderingen wordt in het eindverslag over het betrokken onderwerp opgenomen of als afzonderlijk stuk gedrukt en aan de volksvertegenwoordigers en de leden van de Regering rondgedeeld.

– *Aangenomen.*

HOOFDSTUK 2**Werkgroepen en adviescomités****Artikel 34**

1. Het uitgebreid Bureau kan een of meer adviescomités en werkgroepen oprichten, waarvan het benaming, samenstelling, voorzitterschap, opdracht en werkwijze bepaalt. Ieder adviescomité en iedere werkgroep is samengesteld op grond van de in artikel 9 bedoelde evenredige vertegenwoordiging.
2. De bepalingen van artikel 26, punten 1 en 3 tot 6 inzake openbaarheid en toegang van de commissievergaderingen zijn van overeenkomstige toepassing voor de vergaderingen van de adviescomités en werkgroepen.

Het adviescomité bevoegd voor Brusselse gelegenheden kan de leden van de Raad van de Vlaamse Gemeenschapscommissie die geen lid

Voorzitter

zijn van het Parlement uitnodigen de vergaderingen van het adviescomité bij te wonen en er het woord te voeren zonder stemgerechtigd te zijn.

3. Ieder adviescomité en iedere werkgroep brengt verslag uit bij de plenaire vergadering of bij het uitgebreid Bureau.

– *Aangenomen.*

Artikel 36

Op de agenda van de plenaire vergaderingen worden rechtstreeks geplaatst :

1. het regeerakkoord, de beleidsnota's, de verklaringen en de mededelingen van de Regering, met inbegrip van de in artikel 71 bedoelde verklaring ;
- 1bis. de moties betreffende het recht van onderzoek ;
2. de moties betreffende een belangenconflict ;
3. de actualiteitsdebatten ;
4. de actuele vragen en de door het uitgebreid Bureau naar de plenaire vergadering verwezen interpellaties ;
5. de door de Commissie bevoegd voor de verzoekschriften naar de plenaire vergadering verwezen verzoekschriften ;
6. alle onderwerpen die de plenaire vergadering of het uitgebreid Bureau voor rechtstreekse behandeling in plenaire vergadering aanwijst.

– *Aangenomen.*

AFDELING 4

Openbaarheid van en toegang tot de vergaderzaal

Artikel 39

1. De plenaire vergaderingen zijn openbaar.

2. De plenaire vergadering vergadert besloten bij beslissing van de voorzitter of op schriftelijk verzoek van ten minste vijf leden. De beslissing of het verzoek maakt melding van het agendapunt dat besloten moet worden behandeld.

De plenaire vergadering beslist daarna bij volstrekte meerderheid van stemmen of de vergadering in het openbaar wordt voortgezet ter behandeling van dat agendapunt.

Na de behandeling van dat agendapunt zet de plenaire vergadering haar vergadering alleszins in het openbaar voort.

3. Buiten de volksvertegenwoordigers, de leden van de Regering, de griffier en het voor de vergadering vereiste personeel heeft niemand onder enig voorwendsel toegang tot de vergaderzaal.

– *Aangenomen.*

AFDELING 5

Orde in de vergaderzaal

Artikel 40

1. De voorzitter oefent namens het Parlement toezicht uit op de orde in de vergaderzaal.
2. Volksvertegenwoordigers die de orde verstoren, worden door de voorzitter tot de orde geroepen.
3. In geval van herhaling worden zij door de voorzitter andermaal tot de orde geroepen. Bovendien ontnemt de voorzitter hun het woord en mogen zij voor de verdere duur van de vergadering niet meer het woord voeren.

Volksvertegenwoordigers aan wie het woord om deze reden is ontnomen, kunnen deze maatregel ongedaan maken door te verklaren dat het hen spijt de orde te hebben verstoord.

4. In erge gevallen kan de voorzitter in overleg met de plenaire vergadering andere tuchtmaatregelen nemen, gaande tot de uitsluiting voor ten hoogste drie vergaderingen. Uitsluiting brengt het verbod mee aan de werkzaamheden van het Parlement deel te nemen en het gebouw van het Parlement te betreden.

Voorzitter

5. Is de stem van een uitgesloten volksvertegenwoordiger bij een stemming beslissend, dan wordt die stemming met deelneming van de betrokken volksvertegenwoordiger na het verstrijken van de uitsluiting herhaald, tenzij de plenaire vergadering het verkieslijk acht de betrokken volksvertegenwoordiger tijdens de uitsluiting tot die stemming toe te laten. Over dergelijke toelating wordt bij zitten en opstaan gestemd.

6. De tuchtmaatregelen bedoeld in punten 4 en 5 zijn tevens van toepassing wanneer een Vlaams volksvertegenwoordiger zich schuldig maakt aan ordeverstoring tijdens een vergadering in of in een ruimte van een andere parlementaire assemblee dan het Parlement, onverminderd de maatregelen genomen door de assemblee waar het feit zich heeft voorgedaan.

Onder parlementaire assemblee wordt begrepen de Kamer van Volksvertegenwoordigers, de Senaat, het Parlement van de Franse Gemeenschap, het Waals Parlement, de Raad van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Raad van de Duitstalige Gemeenschap.

– *Aangenomen.*

AFDELING 7**Voeren van het woord****Artikel 43**

1. Een volksvertegenwoordiger voert slechts het woord na inschrijving op de sprekerslijst of na het woord aan de voorzitter gevraagd te hebben en nadat de voorzitter het woord verleend heeft.
2. De voorzitter verleent beurtelings aan iedere fractie het woord en houdt daarbij rekening met de door de fractie bepaalde volgorde van haar sprekers.
3. De spreker richt zich slechts tot de voorzitter of tot de vergadering.
4. Geen lid voert meer dan tweemaal het woord over hetzelfde onderwerp tenzij de plenaire vergadering anders beslist.

5. Bij ontwerpen en voorstellen van decreet wordt het debat enkel gevoerd over de conclusies van de commissie en in voorkomend geval de reflectienota's en de amendementen ingediend na het verslag. De verslaggever neemt plaats naast de voorzitter en waakt met hem over de naleving van dit punt alsmede over de bepalingen van punt 4.

6. Behoudens andersluidende bepalingen of tenzij de voorzitter een verlenging toestaat, is de maximumspreektijd :

a) in een algemene bespreking :

1° voor de gemandateerde sprekers in totaal 60 minuten per erkende fractie en 30 minuten per niet-erkende fractie ;

2° voor de overige sprekers elk 10 minuten ;

b) in een bespreking van artikelen en amendementen 5 minuten.

Als het onderwerp reeds is behandeld in een openbare commissievergadering, worden de in het eerste lid, littera a bedoelde spreektijden gehalveerd.

7. Het uitgebreid Bureau kan de duur van een beraadslaging alsook het aantal sprekers bepalen en op grond van de volgende criteria een maximumspreektijd vaststellen :

a) een eerste gedeelte van de spreektijd wordt gelijkelijk over alle fracties verdeeld ;

b) een tweede gedeelte van de spreektijd wordt over de fracties verdeeld naar verhouding van hun ledental.

8. Wanneer de voorzitter oordeelt dat de werkzaamheden van de plenaire vergadering worden belemmerd, kan hij de spreektijd van alle sprekers beperken, inbegrepen die van de leden van de Regering en van de verslaggevers.

Behoudens andersluidende bepalingen of beslissing beschikt iedere volksvertegenwoordiger steeds over een minimumspreektijd van 5 minuten.

9. Leden van de Regering en verslaggevers worden gehoord wanneer zij het vragen. De voorzitter kan hun vragen te besluiten als hij oordeelt dat de plenaire vergadering voldoende is ingelicht.

Voorzitter

Op schriftelijk voorstel van een volksvertegenwoordiger kan de plenaire vergadering bij volstrekke meerderheid van stemmen de aanwezigheid van de leden van de Regering vorderen.

10. Behoudens andersluidende bepalingen, geeft de voorzitter een volksvertegenwoordiger te allen tijde de mogelijkheid het woord te voeren na een lid van de Regering. De maximale spreek-tijd bedraagt 5 minuten voor de gemandateerde sprekers en 3 minuten voor de overige sprekers.

11. De voorzitter kan onderbrekingen toelaten voorzover zij rechtstreeks verband houden met het betrokken onderwerp en de werkzaamheden van de plenaire vergadering niet belemmeren.

– *Aangenomen.*

AFDELING 8

Moties van orde

Artikel 44

1. Een volksvertegenwoordiger kan steeds bij motie van orde het woord vragen om :

- a) een voorstel tot aanvulling van de agenda of verdaging van een agendapunt te doen ;
- b) een voorstel tot wijziging van de agenda of in de orde van de werkzaamheden te doen ;
- c) een voorafgaande vraag over de toepassing van de procedure te stellen ;
- d) een voorafgaande vraag tot afwijzing van de behandeling te stellen ;
- e) een voorstel tot verwijzing naar de commissie te doen ;
- f) een voorstel tot verdaging van de beraadslaging of de stemming ofwel tot sluiting van de beraadslaging te doen ;
- g) een voorstel tot spoedbehandeling in plenaire vergadering te doen ;

h) een voorstel tot het verlenen van voorrang in commissie of plenaire vergadering te doen ;

i) ophelderingen over de stand van zaken te vragen ;

j) een beroep op het reglement te doen ;

k) een beroep op de agenda te doen ;

l) een persoonlijk feit te beslechten ;

m) een voorafgaande vraag over de coördinatie van de werkzaamheden van het (...) Parlement met die van de andere parlementaire assemblees te stellen.

2. Alle moties van orde moeten vooraf worden medegedeeld aan de voorzitter, die bij ontvankelijkheid het tijdstip van behandeling bepaalt.

3. Tenzij het van de voorzitter uitgaat, moet een voorstel tot sluiting van de beraadslaging door tien leden worden gesteund. Het wordt onmiddellijk in bespreking en in stemming gebracht.

4. Een voorstel tot spoedbehandeling in plenaire vergadering is alleen ontvankelijk na ronddeling van het stuk over het betrokken onderwerp.

5. Een voorstel tot aanvulling van de agenda of het verlenen van voorrang aan een agendapunt in plenaire vergadering is alleen ontvankelijk na ronddeling van, naar gelang van het geval, het stuk of het commissieverslag over het betrokken onderwerp.

6. Tenzij de voorzitter anders beslist, is de maximumspreektijd bij de behandeling van een motie van orde 5 minuten en is het aantal sprekers beperkt tot één spreker per fractie, met dien verstande dat de voorzitter aan de niet bij een fractie aangesloten volksvertegenwoordigers dezelfde spreektijd kan toekennen.

7. Wanneer het een persoonlijk feit betreft, beschikken alleen de betrokken volksvertegenwoordigers over een spreektijd, die maximaal 5 minuten bedraagt.

8. Tenzij de voorzitter anders beslist, wordt er over alle in punt 1, littera's a tot h bedoelde aangelegenheden bij zitten en opstaan gestemd.

9. Na de behandeling van een motie van orde en in voorkomend geval na de stemming over de

Voorzitter

behandelde aangelegenheid verklaart de voorzitter het incident gesloten.

– *Aangenomen.*

Artikel 46

Behoudens andersluidende bepalingen wordt de orde van stemmingen over gestelde vraagpunten zo geregeld dat alle meningen het best tot uiting kunnen komen, met inachtneming van de volgende regels :

- a) een onderwerp dat verschillende punten bevat, wordt op verzoek gesplitst ;
- b) zijn er verscheidene voorstellen omtrent hetzelfde punt, dan heeft achtereenvolgens elk voorstel waarover kan worden gestemd zonder stemming over de andere uit te sluiten, voorrang, te beginnen met het meest verstrekkende.

Onder voorstellen waarover niet kan worden gestemd zonder stemming over de andere uit te sluiten, wordt voorrang gegeven aan het meest verstrekkende ; aanneming van dergelijk voorstel brengt verwerping van de andere mede.

– *Aangenomen.*

Artikel 53

1. De beraadslaging over een ontwerp van decreet omvat de algemene en de artikelsgewijze bespreking, onverminderd de bepalingen van punt 5.
2. De algemene bespreking loopt over het ontwerp van decreet in het algemeen en over het beginsel dat eraan ten grondslag ligt.
3. Bij de artikelsgewijze bespreking wordt achtereenvolgens ieder artikel, in voorkomend geval met de desbetreffende amendementen, in de volgorde ervan in bespreking en in stemming gebracht.

Onverminderd de bepalingen van artikel 46, litera b worden amendementen voor het artikel en subamendementen voor de amendementen in stemming gebracht.

3bis. Wanneer een ontwerp van decreet overeenkomstig artikel 24, punt 2, samen met een voorstel van decreet wordt geagendeerd, wordt het ontwerp van decreet als basis voor de artikelsgewijze bespreking genomen, behoudens andersluidende beslissing van de commissie. Een in samenhang behandeld ontwerp of voorstel van decreet wordt als verworpen beschouwd indien de tekst die als basis voor de artikelsgewijze bespreking werd genomen, wordt aangenomen.

3ter. Na de artikelsgewijze bespreking van een ontwerp van decreet en voor de eindstemming erover, kan de commissie beslissen dat de verslaggever zorgt voor een wetgevings-technische en taalkundige revisie van de tekst aangenomen door de commissie en bepaalt zij op voorstel van de verslaggever de revisietermijn. Die termijn bedraagt minimaal 1 dag en maximaal 7 dagen.

In voorkomend geval legt de verslaggever een lijst met voorgestelde correcties voor de eindstemming aan de commissie voor.

4. Behoudens andersluidende beslissing van de plenaire vergadering wordt de door de commissie aangenomen tekst als basis voor de artikelsgewijze bespreking genomen.
5. Indien de commissie het ontwerp van decreet heeft verworpen, kan het alleen op schriftelijk verzoek van de indiener op de agenda van de plenaire vergadering worden geplaatst. In bedoeld geval beslist de plenaire vergadering vooraf bij zitten en opstaan of de beraadslaging wordt aangevat, in voorkomend geval na de verslaggever en de indiener, met een maximumspreektijd van 10 minuten, en één spreker per fractie, met een maximumspreektijd van 5 minuten, te hebben gehoord.
6. In geval van mogelijke nieuwe uitgaven ten gevolge van enig amendement waarvoor vooraf in de nodige middelen moet worden voorzien, kan de commissie het betrokken lid van de Regering voor de eindstemming in commissie verzoeken aan de commissie ofwel een nota te bezorgen met een raming van de nieuwe uitgaven en met opgave van de middelen om die uitgaven te bestrijden, ofwel een met redenen omkleed voorstel tot afwijzing mee te delen.

Het verslag vermeldt in voorkomend geval dat nota noch voorstel tot afwijzing is ingekomen.

Voorzitter

7. Wanneer in een amendement op een ontwerp van decreet een straf of een strafbaarstelling is opgenomen waarin Boek I van het Strafwetboek niet voorziet, en het betreffende artikel is aangenomen, kan over het ontwerp van decreet waarvan dit artikel deel uitmaakt, slechts een eindstemming worden gehouden na eensluidend advies van de Ministerraad.

De voorzitter zendt het in het eerste lid bedoelde amendement op een ontwerp van decreet voor eensluidend advies aan de Ministerraad.

In geval van andersluidend advies van de Ministerraad zijn de bepalingen van artikel 65, punten 1, littera c, 2 en 3 van toepassing.

– *Aangenomen.*

Artikel 54

1. Behoudens bij toepassing van de bepalingen van artikel 65, punt 2, kan iedere volksvertegenwoordiger binnen zeven dagen na het rondlezen van het commissieverslag een reflectienota indienen bij de voorzitter van het Parlement.

Een reflectienota mag door ten hoogste zes volksvertegenwoordigers zijn ondertekend. Bij ontvankelijkheid wordt elke reflectienota gedrukt en aan de volksvertegenwoordigers en de leden van de Regering rondgedeeld ten minste drie dagen voor de beraadslaging in plenaire vergadering.

2. De verslaggever geeft de reflectienota's beknopt weer. Zij vormen mede de basis voor de beraadslaging in plenaire vergadering.
3. Indien voor de eindstemming in de commissie geen reflectienota schriftelijk werd aangekondigd, kan de commissie bij tweederde meerderheid van haar aanwezige leden beslissen dat er geen reflectietijd en reflectienota's zullen zijn. In dat geval beperkt de verslaggever zich tijdens de plenaire vergadering tot de verwijzing naar het schriftelijk verslag.
4. Reflectienota's kunnen niet worden ingediend op ontwerpen van decreet houdende de midden- en de algemene uitgavenbegroting, houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting, houdende eindregeling van de begroting en

houdende instemming met verdragen en samenwerkingsakkoorden.

– *Aangenomen.*

AFDELING 3

Bijzondere bepalingen inzake begrotingsontwerpen en ontwerpen van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van een begroting

Artikel 55

Indien in een ontwerp van decreet betreffende begrotingsaangelegenheden, hierna te noemen begroting, bepalingen van normatieve aard voorkomen, worden deze uit het bedoelde ontwerp van decreet gelicht en kan de Regering ze tot een onderscheiden ontwerp van decreet omwerken.

– *Aangenomen.*

Artikel 55bis

Indien in een ontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van een begroting bepalingen voorkomen die geen rechtstreeks verband houden met de betrokken begroting, worden deze uit het bedoelde ontwerp van decreet gelicht en kan de Regering ze tot een onderscheiden ontwerp van decreet omwerken.

– *Aangenomen.*

Artikel 56

1. De begrotingen worden verwezen naar de commissie voor financiën en begroting, waar het algemene politieke debat wordt gevoerd.
2. De voorzitter van het Parlement verwijst de algemene uitgavenbegroting naar de respectieve bevoegde commissies. Na de indicatieve stemming in die commissies neemt de commissie voor financiën en begroting akte van de verslagen of, in voorkomend geval, van de krachtlijnen van de verslagen van het door de verschillende bevoegde commissies gedane onderzoek over de hun voor onderzoek toegewezen decreetsbepalingen en bijbehorende krediettabel.

Voorzitter

In voorkomend geval waakt elke commissie-voorzitter erover dat de aan de commissie toe te wijzen verplichte bijlagen zijn ingediend vooraleer de algemene bespreking wordt gesloten.

De commissie voor financiën en begroting finaliseert de begrotingsdiscussie via een algemeen verslag (...).

De eindstemming in de commissie voor financiën en begroting kan slechts plaatshebben na de indicatieve stemmings in de respectievelijk bevoegde commissies.

3. (...)

4. Om in behandeling te kunnen worden genomen, moeten de middelenbegroting en de algemene uitgavenbegroting ten minste zeven dagen voordien aan de volksvertegenwoordigers en de leden van de Regering worden rondgedeeld.

5. De commissies behandelen de begrotingen aan een stuk door en tot volledige afhandeling.

6. (...)

– *Aangenomen.*

Artikel 57

1. De beraadslaging over de begroting in plenaire vergadering beperkt zich tot een algemeen debat en duurt ten hoogste drie dagen.

2. Wanneer het zich laat aanzien dat de algemene bespreking in plenaire vergadering meer dan één vergadering in beslag zal nemen, wordt de sprekerslijst op het einde van de eerste vergadering ambtshalve afgesloten.

Alleen de minister-president en het voor de begroting bevoegde lid van de Regering antwoorden op de vragen en opmerkingen van de volksvertegenwoordigers.

Zij hoeven niet in te gaan op vragen en opmerkingen van volksvertegenwoordigers die op het ogenblik van het antwoord van de leden van de Regering niet aanwezig zijn.

3. (...)

– *Aangenomen.*

AFDELING 5

Amendementen

Artikel 59

1. Iedere volksvertegenwoordiger en de Regering hebben het recht in elke stand van de procedure bij de voorzitter van het Parlement of staande de commissievergadering bij de voorzitter van de commissie schriftelijk amendementen in te dienen, voorzover zij rechtstreeks verband houden met het betrokken onderwerp en hierover nog niet artikelsgewijs is gestemd.

Een amendement mag door ten hoogste zes volksvertegenwoordigers zijn ondertekend.

Amendementen op ontwerpen van decreet houdende instemming met verdragen en samenwerkingsakkoorden die er rechtstreeks of onrechtstreeks toe strekken de inhoud van een samenwerkingsakkoord of een verdrag te wijzigen, zijn onontvankelijk.

2. In afwijking van artikel 16, punt 1 oordeelt de voorzitter van de commissie over de ontvankelijkheid van staande de commissievergadering ingediende amendementen.

3. Amendementen worden naar gelang van het geval naar de bevoegde commissie of de plenaire vergadering verwezen, gedrukt en aan de volksvertegenwoordigers en de leden van de Regering rondgedeeld.

4. Van het aan amendementen gegeven gevolg wordt naar gelang van het geval in het commissieverslag of de Handelingen en het Beknopt Verslag melding gemaakt.

5. De bepalingen van punten 1 tot 4 gelden ook voor subamendementen.

– *Aangenomen.*

AFDELING 8

Discriminatie om ideologische en filosofische redenen

Voorzitter

Artikel 63

1. Iedere volksvertegenwoordiger heeft het recht tussen de indiening van het commissieverslag en de eindstemming in plenaire vergadering over een ontwerp of voorstel van decreet bij de voorzitter een met redenen omklede en door ten minste een vierde van de leden ondertekende motie in te dienen waardoor wordt verklaard dat de erin aangewezen bepalingen een discriminatie om ideologische en filosofische redenen inhouden.

Elke motie wordt gedrukt en aan de volksvertegenwoordigers en de leden van de Regering rondgedeeld.

2. a) De voorzitter zendt de motie onverwijld over aan de voorzitters van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, de Senaat en het Parlement van de Franse Gemeenschap, die samen met de voorzitter van het Vlaams Parlement als college zitting houdend over de ontvankelijkheid van de motie beslissen, gelet op de bepalingen van punt 1, eerste lid.

Bij staking van stemmen is de motie ontvankelijk.

Bij ontvankelijkheid is de behandeling van de omstreden bepalingen geschorst.

- b) De plenaire vergadering kan de behandeling van de omstreden bepalingen slechts hervatten indien het in littera a bedoelde college tot onontvankelijkheid besluit.
- c) De plenaire vergadering kan echter bij hoofdelijke stemming beslissen de behandeling van de omstreden bepalingen te hervatten indien het in littera a bedoelde college zich na verloop van een termijn van dertig dagen nog niet heeft uitgesproken.
3. a) Indien het in punt 2, littera a bedoelde college tot ontvankelijkheid besluit, blijft de behandeling van de omstreden bepalingen geschorst en worden het betrokken ontwerp of voorstel van decreet en de motie verwezen naar de Kamer van Volksvertegenwoordigers en de Senaat die uitspraak doen over de gegrondheid van de motie.
- b) Het (...) Parlement kan de behandeling van de omstreden bepalingen slechts hervatten

nadat zowel de Kamer van Volksvertegenwoordigers als de Senaat de motie ongegrond hebben verklaard.

– *Aangenomen.*

AFDELING 9

Bevoegdheidsconflicten

Artikel 64

1. Indien een ontwerp of voorstel van decreet of een amendement hierop volgens het beredeneerde advies van de afdeling wetgeving van de Raad van State de bevoegdheid van het (...) Parlement te buiten gaat, zendt de voorzitter het betrokken ontwerp of voorstel van decreet of amendement om advies over aan het in artikel 31 van de gewone wet van 9 augustus 1980 tot hervorming der instellingen bepaalde Overlegcomité, hierna te noemen het Overlegcomité.

2. Het Overlegcomité brengt binnen een termijn van veertig dagen bij consensus een met redenen omkleed advies uit over de vraag of er al dan niet bevoegdheidsoverschrijding is.

Bij bevoegdheidsoverschrijding kan de Regering na kennisneming van het advies van het Overlegcomité bij het Parlement de amendementen indienen die het Overlegcomité vaststelt om aan de bevoegdheidsoverschrijding een einde te maken.

3. Elk advies wordt gedrukt en aan de volksvertegenwoordigers en de leden van de Regering rondgedeeld.
4. Bij ontstentenis van een advies van het Overlegcomité binnen de in punt 2, eerste lid gestelde termijn of van amendementen van de Regering kan het Parlement de behandeling van het betrokken onderwerp hervatten.

– *Aangenomen.*

AFDELING 2

Themadebatten en motie van aanbeveling

Voorzitter

Artikel 67

1. (...)
2. Iedere commissie kan aan het uitgebreid Bureau voorstellen om een themadebat te houden. Het voorstel van de commissie is gemotiveerd.
3. Het uitgebreid Bureau beslist over de ingediende voorstellen met dien verstande dat per zittingsjaar slechts twee themadebatten kunnen worden gehouden.
4. Per themadebat benoemt de plenaire vergadering een commissie ad hoc, waarvan samenstelling, voorzitterschap, bevoegdheid, benaming en werkwijze door het uitgebreid Bureau worden voorgesteld. De plenaire vergadering bepaalt, op voorstel van het uitgebreid Bureau, welke personen buiten het Parlement zal worden verzocht de werkzaamheden van de commissie te begeleiden.
5. De commissie ad hoc stelt een maatschappelijke beleidsnota op die, naast de analyse van de probleemstelling, een langetermijnvisie inhoudt en verduidelijkt wat men er tijdens de lopende zittingsperiode aan wil doen. De maatschappelijke beleidsnota wordt gedrukt en aan de volksvertegenwoordigers en de leden van de Regering rondgedeeld. (...)
6. Uiterlijk tien dagen na de ronddeling van de maatschappelijke beleidsnota kan bij de voorzitter van het Vlaams Parlement een motie van aanbeveling worden ingediend. Dergelijke motie mag door ten hoogste zes volksvertegenwoordigers zijn ondertekend.
7. (...)
8. Bij ontvankelijkheid wordt de motie van aanbeveling gedrukt en aan de volksvertegenwoordigers en de leden van de Regering rondgedeeld.
- 8bis. Het themadebat wordt in plenaire vergadering gehouden op basis van de moties van aanbeveling, ten vroegste drie dagen na de ronddeling ervan.

Behoudens andersluidende beslissing van het uitgebreid Bureau is de maximumspreektijd :

a) voor de gemandateerde sprekers in totaal 30 minuten per erkende fractie en 15 minuten per niet-erkende fractie ;

b) voor de overige sprekers elk 5 minuten.

9. Een motie van aanbeveling kan worden geamendeerd zolang zij niet in stemming is gebracht.

10. Over een motie van aanbeveling spreekt de plenaire vergadering zich bij stemming uit (...).

11. Ingeval er verscheidene moties van aanbeveling (...) zijn ingediend, worden zij in chronologische volgorde van indiening in stemming gebracht.

– *Aangenomen.*

AFDELING 3

Actualiteitsdebatten en motie van aanbeveling

Artikel 67bis

1. Het uitgebreid Bureau kan beslissen een actualiteitsdebat te houden.
2. Een actualiteitsdebat wordt in een enkele bespreking rechtstreeks in plenaire vergadering gehouden.

Behoudens andersluidende beslissing van het uitgebreid Bureau is de maximumspreektijd :

a) voor de gemandateerde sprekers in totaal 30 minuten per erkende fractie en 15 minuten per niet-erkende fractie ;

b) voor de overige sprekers elk 5 minuten.

3. Tot besluit van het debat in plenaire vergadering kan een motie van aanbeveling worden ingediend.

4. Dergelijke motie mag door ten hoogste zes volksvertegenwoordigers zijn ondertekend en kan worden ingediend uiterlijk tot 17 uur van de tweede dag volgend op de dag van de sluiting van de plenaire vergadering, met opschorting op zaterdag, zon- of feestdag voorzover de indiening voor bedoelde sluiting schriftelijk is aangekondigd.”

Voorzitter

5. Bij ontvankelijkheid wordt de motie van aanbeveling gedrukt en aan de volksvertegenwoordigers en de leden van de Regering rondgedeeld.
6. Een motie van aanbeveling kan worden geamendeerd zolang zij niet in stemming is gebracht.
7. Over een motie van aanbeveling spreekt de plenaire vergadering zich bij stemming uit in de eerstvolgende vergadering waarvoor hoofdelijke stemmingen zijn geagendeerd en na verloop van ten minste vierentwintig uur vanaf het verstrijken van de indieningstermijn, in voorkomend geval na de indiener en één spreker per fractie respectievelijk met een maximumspreektijd van 10 minuten en 5 minuten te hebben gehoord.
8. Ingeval er verscheidene moties van aanbeveling over hetzelfde onderwerp zijn ingediend, worden zij in chronologische volgorde van indiening in stemming gebracht.

– *Aangenomen.*

AFDELING 2

Beleidsnota's

Artikel 69

1. Binnen zes maanden na de eedaflegging van de leden van de Regering dient de Regering bij de voorzitter van het Parlement een geïntegreerde beleidsnota in per departement van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.
2. De beleidsnota's worden opgesteld in onderling overleg tussen de betrokken leden van de Regering en geven de grote strategische keuzen en opties van het beleid voor de duur van de regeerperiode weer.

Een samenvatting van de strategische keuzen en beleidsopties wordt als bijlage bij de beleidsnota gevoegd.
3. Elke beleidsnota wordt gedrukt en aan de volksvertegenwoordigers en de leden van de Regering rondgedeeld.

4. De beraadslaging over een beleidsnota geschiedt rechtstreeks in plenaire vergadering in een enkele bespreking. De maximumspreektijd wordt bepaald overeenkomstig artikel 43, punt 7.
5. Na de beraadslaging spreekt de plenaire vergadering zich bij stemming uit over de beleidsnota.

– *Aangenomen.*

AFDELING 3

Beleidsbrieven en motie van aanbeveling

Artikel 70

1. Ieder jaar, uiterlijk bij de indiening van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting, dient ieder lid van de Regering bij de voorzitter van het Parlement een of meer beleidsbrieven in. Deze verplichting geldt niet voor het jaar waarin de Regering wordt benoemd.
2. De beleidsbrief bevat een overzicht van de uitvoering van de begroting tijdens het lopende begrotingsjaar en een prognose over de beleidsinvulling tijdens het volgende begrotingsjaar. De beleidsbrief bevat eveneens een overzicht van de wijze waarop de Regering gevolg heeft gegeven aan het regeerakkoord en de beleidsnota's, resoluties en moties die door het Parlement aangenomen zijn.

Een samenvatting van de beleidsopties en initiatieven voor het volgende begrotingsjaar wordt als bijlage bij de beleidsbrief gevoegd.
3. Elke beleidsbrief wordt gedrukt en aan de volksvertegenwoordigers en de leden van de Regering rondgedeeld.
4. De beleidsbrieven worden naar de commissies verwezen, waar ze samen met het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting worden besproken. De beleidsbrieven worden niet opnieuw besproken in plenaire vergadering.
5. Tot besluit van het debat in commissie kan een motie van aanbeveling worden ingediend.

Voorzitter

6. Dergelijke motie mag door ten hoogste zes volksvertegenwoordigers zijn ondertekend en kan worden ingediend uiterlijk tot 17 uur van de tweede dag volgend op de dag van de sluiting van de commissievergadering, met opschorting op zaterdag, zon- of feestdag voorzover de indiening voor bedoelde sluiting schriftelijk is aangekondigd.
 7. Bij ontvankelijkheid wordt de motie van aanbeveling gedrukt en aan de volksvertegenwoordigers en de leden van de Regering rondgedeeld.
 8. Een motie van aanbeveling kan worden geamendeerd zolang zij niet in stemming is gebracht.
 9. Over de moties van aanbeveling spreekt het Parlement zich bij stemming in plenaire vergadering uit.
 10. De moties van aanbeveling worden in stemming gebracht in de volgorde van de departementen, organisatieafdelingen en programma's van de algemene uitgavenbegroting waarop zij slaan. Ingeval er verscheidene moties van aanbeveling over hetzelfde onderwerp zijn ingediend, worden zij in chronologische volgorde van indiening in stemming gebracht.
2. De in punt 1 bedoelde tekst van de interpellatie mag slechts door één volksvertegenwoordiger zijn ondertekend.
 3. De in punt 1 bedoelde tekst van de interpellatie moet worden ingediend uiterlijk om 14 uur van de derde werkdag voor de vergadering waarop het uitgebreid Bureau de bij punten 4 en 6 bepaalde beslissingen neemt.
 4. Het uitgebreid Bureau oordeelt over de ontvankelijkheid van de interpellatie op basis van het advies van de betrokken commissievoorzitter.
 5. a) Bij ontvankelijkheid zendt de voorzitter van het Parlement de in punt 1 bedoelde tekst van de interpellatie over aan het betrokken lid van de Regering en wordt de tekst aan de volksvertegenwoordigers en de leden van de Regering rondgedeeld.
 - b) Wanneer het uitgebreid Bureau de interpellatie niet in die mate van algemeen belang bevindt dat zij het onderwerp kan zijn van een debat zoals geregeld in dit artikel, kan het beslissen dat zij kan worden omgewerkt tot een vraag.
 6. De interpellaties worden in commissie gehouden. Het uitgebreid Bureau wijst de bevoegde commissie aan.

– *Aangenomen.*

HOOFDSTUK 4

Parlementair controlerecht

AFDELING 1

Interpellaties

Artikel 73

1. Volksvertegenwoordigers die een lid van de Regering wensen te interpellieren over aangelegenheden van algemeen belang, geven de voorzitter van het Parlement schriftelijk kennis van het onderwerp van de interpellatie met nauwkeurige opgave van de gegevens van de zaak, de toedracht van de feiten en met de voornaamste beschouwingen die zij naar voren wensen te brengen.
 7. a) De interpellaties in commissie worden vooraan op de agenda van de eerstvolgende commissievergadering geplaatst. De interpellaties in commissie worden alleszins gehouden binnen een maand na de beslissing van het uitgebreid Bureau, behoudens recesperiodes of de periode bedoeld in het tweede lid.

Zodra de ontwerpen van decreet houdende de midden- en de uitgavenbegroting, met uitzondering van de ontwerpen van decreet houdende aanpassing ervan, in de commissie zijn geagendeerd en tot de stemming erover in de bevoegde commissie, kunnen geen interpellaties in die commissie geagendeerd worden.

 - b) Behoudens andersluidende beslissing van het uitgebreid Bureau worden de interpellaties in

Voorzitter

plenaire vergadering in chronologische volgorde van indiening gegroepeerd per lid van de Regering en volgens een beurtelings per vergaderweek afwisselende volgorde van de leden van de Regering achteraan op de agenda van de eerstvolgende plenaire vergadering geplaatst.

8. a) De uiteenzetting van de interpellatie mag niet langer duren dan 15 minuten, behoudens andersluidende beslissing van het uitgebreid Bureau.
- b) Na de interpellant mogen ten hoogste vijf sprekers het woord voeren met elk, behoudens andersluidende beslissing van het uitgebreid Bureau, een maximumspreektijd van 5 minuten.
- c) Na het antwoord van het betrokken lid van de Regering mogen naast de interpellant nog ten hoogste vijf sprekers met elk, behoudens andersluidende beslissing van het uitgebreid Bureau, een maximumspreektijd van 5 minuten het woord voeren, waarna de voorzitter, in voorkomend geval na het aanvullend antwoord van het betrokken lid van de Regering en een wederwoord van de interpellant, het incident gesloten verklaart.
- d) In voorkomend geval geniet de steller van een bij een interpellatie gevoegde vraag voorrang op de in littera's b en c bedoelde vijf sprekers.
9. a) Interpellaties over hetzelfde onderwerp worden samengevoegd om een enkel debat te vormen.
- b) In bedoeld geval beschikt alleen de eerste interpellant, behoudens andersluidende beslissing van het uitgebreid Bureau, over een spreektijd van 15 minuten, terwijl de overige interpellanten elk, behoudens andersluidende beslissing van het uitgebreid Bureau, over een maximumspreektijd van 10 minuten beschikken, onverminderd de toepassing van de bepalingen van punt 8, littera's b tot d nadat alle interpellanten het woord hebben gevoerd.
10. Elke interpellatie wordt afgehandeld tijdens de vergadering waarin zij wordt uiteengezet.
11. Het recht om als interpellant het woord te voeren, is persoonlijk.

Indien de interpellant afwezig is, wordt de interpellatie als ingetrokken beschouwd.

In geen geval mag een interpellatie in onveranderde omstandigheden opnieuw worden gehouden in de loop van dezelfde zitting.

12. Het debat wordt in extenso opgenomen en in de vorm van Handelingen zo vlug mogelijk gedrukt, aan de volksvertegenwoordigers en de leden van de Regering rondgedeeld en verspreid.

Van de behandeling van interpellaties in plenaire vergadering wordt eveneens een Beknopt Verslag opgemaakt.

– *Aangenomen.*

AFDELING 2

Met redenen omklede motie

Artikel 74

1. Iedere volksvertegenwoordiger heeft het recht bij de voorzitter van het Parlement een met redenen omklede motie in te dienen :
 - a) hetzij tot besluit van een verklaring of een mededeling van de Regering ;
 - b) hetzij tot besluit van een overeenkomstig artikel 69 behandelde beleidsnota ;
 - c) hetzij tot besluit van een overeenkomstig artikel 73 behandelde interpellatie na het antwoord van een lid van de Regering.

Dergelijke motie mag door ten hoogste zes volksvertegenwoordigers zijn ondertekend en kan worden ingediend uiterlijk tot 17 uur van de tweede dag volgend op de dag van de sluiting van de vergadering, met opschorting op zaterdag, zon- of feestdag voorzover de indiening voor bedoelde sluiting schriftelijk is aangekondigd.

De motie vermeldt of zij betrekking heeft op gewestaangelegenheden dan wel op gemeenschapsaangelegenheden.

2. Bij ontvankelijkheid wordt elke motie gedrukt en aan de volksvertegenwoordigers en de leden van de Regering rondgedeeld.

Voorzitter

3. Iedere volksvertegenwoordiger kan voorstellen een met redenen omklede motie te amenderen zolang zij niet in stemming is gebracht.
4. Over een met redenen omklede motie spreekt de plenaire vergadering zich bij stemming uit in de eerstvolgende vergadering waarvoor hoofdelijke stemmings zijn geagendeerd en na verloop van ten minste vijf dagen vanaf het verstrijken van de indieningstermijn, in voorkomend geval na de indiener en één spreker per fractie respectievelijk met een maximumspreektijd van 10 minuten en 5 minuten te hebben gehoord.

Ingeval een motie van wantrouwen is ingediend over hetzelfde onderwerp, worden de met redenen omklede motie en de motie van wantrouwen tijdens dezelfde plenaire vergadering in stemming gebracht, in voorkomend geval in afwijking van de bepaling van het vorige lid.

Ingeval er verscheidene met redenen omklede moties over hetzelfde onderwerp zijn ingediend, worden zij in chronologische volgorde van indiening in stemming gebracht. In voorkomend geval heeft de motie die door de interpellant is ingediend, van rechtswege voorrang op de andere.

– *Aangenomen.*

AFDELING 3**Motie van wantrouwen****Artikel 75**

1. Iedere volksvertegenwoordiger heeft het recht bij de voorzitter van het Parlement een motie van wantrouwen in te dienen :
 - a) hetzij tot besluit van een verklaring of een mededeling van de Regering ;
 - b) hetzij tot besluit van een overeenkomstig artikel 69 behandelde beleidsnota ;
 - c) hetzij tot besluit van een overeenkomstig artikel 73 behandelde interpellatie na het antwoord van een lid van de Regering.

Dergelijke motie mag door ten hoogste zes volksvertegenwoordigers zijn ondertekend en kan worden ingediend uiterlijk tot 17 uur van de tweede dag volgend op de dag van de sluiting van de vergadering, met opschorting op zaterdag, zon- of feestdag voorzover de indiening voor bedoelde sluiting schriftelijk is aangekondigd.

De motie vermeldt of zij betrekking heeft op gewestaangelegenheden dan wel op gemeenschapsaangelegenheden.

2. Een motie van wantrouwen is alleen dan ontvankelijk indien zij, naar gelang van het geval, ter vervanging van de Regering, van de betrokken leden of van het betrokken lid ervan opvolgers of een opvolger voordraagt, in acht genomen dat ten minste één lid van de Regering zijn woonplaats heeft in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad.
3. Bij ontvankelijkheid wordt elke motie gedrukt en aan de volksvertegenwoordigers en de leden van de Regering rondgedeeld.
4. Een motie van wantrouwen kan door de indiener worden geamendeerd zolang zij niet in stemming is gebracht.
5. Over een motie van wantrouwen spreekt de plenaire vergadering zich bij stemming uit in de eerstvolgende vergadering waarvoor hoofdelijke stemmings zijn geagendeerd en na verloop van ten minste achtenveertig uur vanaf het verstrijken van de indieningstermijn, in voorkomend geval na de indiener en één spreker per fractie respectievelijk met een maximumspreektijd van 10 minuten en 5 minuten te hebben gehoord.
 - a) Een motie van wantrouwen heeft van rechtswege voorrang op een met redenen omklede motie over hetzelfde onderwerp.
 - b) Ingeval er verscheidene moties van wantrouwen over hetzelfde onderwerp zijn ingediend, worden zij in chronologische volgorde van indiening in stemming gebracht. In voorkomend geval heeft die welke door de interpellant is ingediend, van rechtswege voorrang op de andere.
6. Een bij meerderheid van de volksvertegenwoordigers aangenomen motie van wantrouwen brengt :

Voorzitter

- a) verwerping van alle andere moties over hetzelfde onderwerp mede ;
- b) van rechtswege ontslag of vervanging van de Regering ofwel van de betrokken leden of het betrokken lid ervan mede.

De voorgedragen opvolgende Regering of iedere voorgedragen opvolger wordt, in afwijking van artikel 18, punten 1 tot 3, benoemd verklaard.

Onmiddellijk na de benoeming legt ieder lid van de Regering de eed af in handen van de voorzitter van het Parlement.

(...)

– *Aangenomen.*

AFDELING 4

Vragen

ONDERAFDELING 1

Algemene bepalingen

Artikel 76

1. Ieder volksvertegenwoordiger heeft het recht om een lid of leden van de Vlaamse regering een schriftelijke vraag, actuele vraag of vraag om uitleg te stellen.
2. De tekst van vragen moet beperkt blijven tot wat strikt nodig is opdat het onderwerp beknopt en zonder nadere toelichting kan worden uiteengezet.
3. De voorzitter van het Parlement oordeelt over de ontvankelijkheid van de schriftelijke vragen en de actuele vragen. De voorzitters van de commissies oordelen over de ontvankelijkheid van de vragen om uitleg. De overeenkomstig artikel 77, punt 4, omgezette schriftelijke vragen zijn ontvankelijk als vraag om uitleg.
4. Onontvankelijk zijn onder meer :
 - a) vragen met betrekking tot particuliere aangelegenheden of persoonlijke gevallen ;

- b) vragen die uitsluitend strekken tot het verkrijgen van statistische gegevens, documentatie ofwel juridische of administratieve adviezen of inlichtingen ;
- c) vragen over aangelegenheden waaromtrent reeds voordien in de loop van dezelfde zitting een interpellatie is ingediend of gehouden ofwel een ontwerp of voorstel van decreet of resolutie, een beleidsnota, een beleidsbrief of een motie is ingediend ;
- d) vragen die intenties peilen.

– *Aangenomen.*

ONDERAFDELING 2

Schriftelijke vragen

Artikel 77

1. Volksvertegenwoordigers die een schriftelijke vraag tot een lid van de Regering wensen te richten, dienen de tekst ervan bij de voorzitter van het Parlement in.

De vraag mag slechts door één volksvertegenwoordiger ondertekend zijn.

2. Bij ontvankelijkheid zendt de voorzitter de vraag over aan het betrokken lid van de Regering.
3. Het antwoord van het betrokken lid van de Regering moet binnen twintig werkdagen in drievoud aan de voorzitter worden bezorgd.

Bedoelde antwoordtermijn gaat in de eerste werkdag na de week waarin de vraag is overgezonden.

4. Als de antwoordtermijn met ten minste tien werkdagen overschreden is, kan de vraagsteller door middel van een tot de voorzitter van het Parlement gericht schriftelijk verzoek de schriftelijke vraag omzetten in een vraag om uitleg. De voorzitter van het Parlement deelt dit onverwijld mee aan de voorzitter van de bevoegde commissie.
5. Vraag en antwoord worden opgenomen in het Bulletin van Vragen en Antwoorden, hierna te noemen het Bulletin, dat, behoudens tijdens de recesperiodes, ten minste om de veertien dagen verschijnt.

Voorzitter

6. Indien de in punt 3 gestelde antwoordtermijn verstreken is en er nog geen antwoord is ingekomen bij afsluiting van het eerstvolgende Bulletin, dan wordt alleen de vraag gepubliceerd. Nadat het antwoord is verstrekt, wordt de vraag opnieuw in het Bulletin opgenomen, met het antwoord.
7. Van 11 juli tot en met 31 augustus wordt de in punt 3 bedoelde antwoordtermijn geschorst.

– *Aangenomen.*

ONDERAFDELING 3**Actuele vragen****Artikel 78**

1. Volksvertegenwoordigers die een lid van de Regering tijdens het wekelijkse vragenuur in plenaire vergadering een mondelinge vraag van actuele aard wensen te stellen, geven de voorzitter van het Parlement uiterlijk de in punt 5, littera a bepaalde dag om 10 uur schriftelijk kennis van het onderwerp ervan.
2. Wekelijks wordt het aantal actuele vragen per erkende fractie beperkt als volgt :
 - a) in weken die in principe voorbehouden zijn voor plenaire vergaderingen, telkens vier voor de grootste meerderheids- en oppositiefractie, telkens drie voor de tweede grootste meerderheids- en oppositiefractie en telkens twee voor de overige fracties. Iedere niet-erkende fractie of een onafhankelijk lid mag per vergadering ten hoogste één actuele vraag stellen ;
 - b) in weken die in principe voorbehouden zijn voor commissievergaderingen, telkens één per erkende politieke fractie.
3. De in punt 1 bedoelde kennisgeving mag slechts door één volksvertegenwoordiger zijn ondertekend.
4. Bij ontvankelijkheid geeft de voorzitter het betrokken lid van de Regering onverwijld kennis van het onderwerp van de vraag.

5. a) De vragen worden in chronologische volgorde van indiening gegroepeerd per lid van de Regering.

In weken die in principe voorbehouden zijn voor plenaire vergaderingen worden zij voraan geplaatst op de agenda van de middagvergadering van de laatste dag van de week waarvoor hoofdelijke stemmingen zijn geagendeerd. De vragen worden behandeld volgens een beurtelings per vergaderweek afwisselende volgorde van de leden van de Regering.

In weken die in principe voorbehouden zijn voor commissievergaderingen worden zij als enig onderwerp op de agenda geplaatst van de middagvergadering van de dag die door het uitgebreid Bureau wordt vastgelegd. De vragen worden behandeld volgens een beurtelings per vergaderweek afwisselende volgorde van de leden van de Regering.

- b) Vragen over hetzelfde onderwerp worden samengevoegd en in afwijking van de in littera a bepaalde volgorde samen met de eerst ingediende vraag behandeld.
- c) Een vraag over hetzelfde onderwerp als dat van een interpellatie in plenaire vergadering wordt bij deze interpellatie gevoegd en er in afwijking van littera a samen mee behandeld.

In bedoeld geval geniet de vraagsteller de hoedanigheid van spreker zoals bepaald in artikel 73, punt 8, littera's b tot d.

De intrekking van een interpellatie heeft niet de intrekking van een ermee samengevoegde actuele vraag tot gevolg.

6. De vraagsteller noch het betrokken lid van de Regering mag gebruik maken van enige tekst.
7. a) Het stellen van de vraag mag niet langer duren dan 2 minuten. Het beantwoorden van de vraag mag niet langer duren dan 3 minuten.
- b) Na het antwoord heeft de vraagsteller nog een spreektijd van ten hoogste 1 minuut voor een repliek, waarna de voorzitter het incident gesloten verklaart. De repliek mag geen nieuwe vraag bevatten.
8. Elke vraag wordt afgehandeld tijdens de vergadering waarin zij wordt uiteengezet.

Voorzitter

9. Het recht om als vraagsteller het woord te voeren, is persoonlijk.

Indien de vraagsteller afwezig is, wordt de vraag als ingetrokken beschouwd.

In geen geval mag een vraag in onveranderde omstandigheden opnieuw worden gesteld in de loop van dezelfde zitting.

– *Aangenomen.*

ONDERAFDELING 4**Vragen om uitleg****Artikel 79**

1. Volksvertegenwoordigers die een lid van de Regering in commissie een vraag om uitleg wensen te stellen, geven de voorzitter van de commissie schriftelijk kennis van het onderwerp ervan.
2. De in punt 1 bedoelde kennisgeving mag slechts door één volksvertegenwoordiger zijn ondertekend.
3. Bij ontvankelijkheid van een vraag om uitleg of bij ontvangst van een in een vraag om uitleg omgezette schriftelijke vraag, geeft de voorzitter van de commissie het betrokken lid van de Regering onverwijld kennis van het onderwerp van de vraag om uitleg.
4. a) De in punt 1 bedoelde kennisgeving en het in artikel 77, punt 4 bedoelde schrijven moeten uiterlijk zijn ingediend om 14 uur woensdags van de week voor de commissievergadering waarvoor de vraag om uitleg zal worden geagendeerd.

Vragen om uitleg worden vooraan op de agenda van een commissievergadering geplaatst en in voorkomend geval na de interpellaties die tot hetzelfde lid van de Regering zijn gericht.

Zodra de ontwerpen van decreet houdende de middelen- en de uitgavenbegroting, met uitzondering van de ontwerpen van decreet houdende aanpassing ervan, in de commissie

zijn geagendeerd en tot de stemming erover in de bevoegde commissie, kunnen geen vragen om uitleg in die commissie worden geagendeerd.

- b) Vragen om uitleg over hetzelfde onderwerp worden samengevoegd.
- c) Een vraag om uitleg over hetzelfde onderwerp als dat van een interpellatie in commissie wordt bij deze interpellatie gevoegd.

In bedoeld geval geniet de vraagsteller de hoedanigheid van spreker zoals bepaald in artikel 73, punt 8, littera's b tot d.

De intrekking van een interpellatie heeft niet de intrekking van een ermee samengevoegde vraag om uitleg tot gevolg.

5. a) De uiteenzetting van de vraag om uitleg mag niet langer duren dan 10 minuten.
- b) Na de vraagsteller mogen ten hoogste vijf sprekers het woord voeren met elk een maximumspreektijd van 2 minuten.
- c) Na het antwoord van het betrokken lid van de Regering mag de vraagsteller een aanvullende vraag stellen. Het stellen van een aanvullende vraag mag niet langer duren dan 2 minuten. Na het aanvullend antwoord van het betrokken lid van de Regering verklaart de voorzitter van de commissie het incident gesloten.
- d) In geval van samenvoeging van vragen om uitleg over hetzelfde onderwerp, beschikt alleen de eerste vraagsteller over een spreektijd van 10 minuten, terwijl de overige vraagstellers over een maximumspreektijd van 6 minuten beschikken, onverminderd de toepassing van de bepalingen van punt 5, littera's b en c, nadat alle vraagstellers het woord hebben gevoerd.

6. Elke vraag om uitleg wordt afgehandeld tijdens de vergadering waarin zij wordt uiteengezet.

7. Het recht om als vraagsteller het woord te voeren, is persoonlijk.

Indien de vraagsteller afwezig is, wordt de vraag om uitleg als ingetrokken beschouwd.

Voorzitter

In geen geval mag een vraag om uitleg in onveranderde omstandigheden opnieuw worden gesteld in de loop van dezelfde zitting.

8. Vraag en antwoord worden in extenso opgenomen en in de vorm van Handelingen zo vlug mogelijk gedrukt en aan de volksvertegenwoordigers en de leden van de Regering rondgedeeld en verspreid.

– *Aangenomen.*

HOOFDSTUK 5**Recht van onderzoek****Artikel 80**

1. Iedere volksvertegenwoordiger heeft het recht bij de voorzitter een met redenen omklede en door ten hoogste zes volksvertegenwoordigers ondertekende motie in te dienen die, bij aanname, tot uitoefening van het recht van onderzoek besluit en in voorkomend geval met het oog daarop in afwijking van artikel 19, punt 1 bovendien tot oprichting van een commissie van onderzoek besluit en werkingsduur en opdracht ervan bepaalt, onverminderd de bevoegdheid van het uitgebreid Bureau om de samenstelling en de benaming ervan voor te stellen, inzonderheid met inachtneming van de vertegenwoordiging van iedere erkende fractie.

Bij ontvankelijkheid wordt elke motie gedrukt en aan de volksvertegenwoordigers en leden van de Regering rondgedeeld.

De beraadslaging over de motie geschiedt rechtstreeks in plenaire vergadering in een enkele bespreking. De maximumspreektijd is :

- a) voor de gemandateerde sprekers in totaal 30 minuten per erkende fractie en 15 minuten per niet-erkende fractie ;
- b) voor de overige sprekers elk 5 minuten.

Iedere volksvertegenwoordiger kan voorstellen de motie te amenderen zolang ze niet in stemming is gebracht.

De plenaire vergadering spreekt zich bij stemming over de motie uit na verloop van ten minste achtenveertig uur vanaf de indiening.

2. Tenzij de plenaire vergadering anders beslist, wordt de bevoegdheid van de commissie tijdens de sluiting van een zittingsjaar geschorst.
3. In afwijking van de bepalingen van artikel 26, punt 4 mogen volksvertegenwoordigers die geen deel uitmaken van de commissie, de commissievergadering alleen bijwonen wanneer zij openbaar is, zonder er het woord te voeren en zonder er stemgerechtigd te zijn.
4. De plenaire vergadering beraadslagt in een enkele bespreking zonder stemming over de in het verslag opgenomen conclusie van de commissie.

– *Aangenomen.*

HOOFDSTUK 6**Vervolging en inbeschuldigingstelling****AFDELING 1****Vervolging****Artikel 81**

1. Een commissie voor de vervolgingen, samengesteld uit zeven vaste leden aangewezen overeenkomstig artikel 9, wordt belast met het onderzoek van de verzoeken tot machtiging tot vervolging van een volksvertegenwoordiger of van de verzoeken tot schorsing van de reeds ingestelde vervolgingen.
2. In afwijking van de artikelen 19, punt 2 en 33, punt 1 benoemt de commissie een voorzitter en een verslaggever.
3. De commissie kan de betrokken volksvertegenwoordiger horen indien die er om verzoekt of indien de commissie het nodig acht. Betrokkene kan zich laten vertegenwoordigen door een andere volksvertegenwoordiger en zich laten bijstaan door een raadsman. Hij wordt gehoord op de dag die de commissie bepaalt.

Voorzitter

4. De leden van de commissie kunnen het bij het verzoek gevoegde dossier raadplegen zonder er kopieën van te maken.

De betrokken volksvertegenwoordiger, de volksvertegenwoordiger die hem vertegenwoordigt en zijn raadsman kunnen het dossier inzien en de betrokken volksvertegenwoordiger kan er zich een afschrift van laten bezorgen.

5. In de beraadslaging in plenaire vergadering over een van de in punt 1 bedoelde verzoeken, mag het woord alleen worden gevoerd door de verslaggever van de commissie, door de betrokken volksvertegenwoordiger of een andere volksvertegenwoordiger die hem vertegenwoordigt, en door één spreker voor en één spreker tegen.

– *Aangenomen.*

AFDELING 2**Inbeschuldigingstelling****Artikel 81bis**

1. De commissie bevoegd voor de inbeschuldigingstelling van een lid of een gewezen lid van de Regering wordt door de plenaire vergadering benoemd indien een dergelijk verzoek bij het Parlement aanhangig is gemaakt.
2. In afwijking van de artikelen 19, punt 2 en 33, punt 1 benoemt de commissie een voorzitter en een verslaggever.
3. De commissie kan het betrokken lid van de Regering horen indien het daarom verzoekt of indien de commissie het nodig acht. De betrokkene kan zich laten bijstaan door een raadsman. Hij wordt gehoord op de dag die de commissie bepaalt.
4. De leden van de commissie kunnen het bij het verzoek gevoegde dossier raadplegen zonder er kopieën van te maken.

Het betrokken lid van de Regering en zijn raadsman kunnen het dossier inzien en het betrokken lid van de Regering kan er zich een afschrift van laten bezorgen.

5. Tijdens de beraadslaging in plenaire vergadering mag het woord alleen worden gevoerd door de verslaggever van de commissie, door het betrokken lid of betrokken leden van de Regering of hun raadgever, en door een spreker voor en een spreker tegen.

– *Aangenomen.*

HOOFDSTUK 7**Verzoekschriften****Artikel 82**

1. Verzoekschriften moeten schriftelijk tot de voorzitter van het Parlement worden gericht ; zij mogen niet in persoon of door een afvaardiging van personen worden overhandigd. De voorzitter van het Parlement zendt de verzoekschriften binnen dertig dagen over aan de voorzitter van de commissie bevoegd voor de verzoekschriften.
2. Ieder verzoekschrift moet voorzien zijn van de handtekening van de verzoeker of verzoekers en moet per verzoeker duidelijk leesbaar de naam, voornamen en woonplaats opgeven.
3. Alleen de gestelde overheden hebben het recht verzoekschriften in gemeenschappelijke naam in te dienen.

– *Aangenomen.*

Artikel 83

1. De commissie bevoegd voor de verzoekschriften onderzoekt de ontvankelijkheid, de bevoegdheid en de gegrondheid van de verzoekschriften.
- 1bis. De commissie bevoegd voor de verzoekschriften beslist naar gelang van het geval de verzoekschriften naar de plenaire vergadering, naar een commissie, naar het bevoegde lid van de Regering, of ingeval van klacht naar de Vlaamse ombudsman te verwijzen of er geen gevolg aan te geven.
2. De leden van de Regering zijn verplicht omtrent de naar hen verwezen verzoekschriften

Voorzitter

en het eraan gegeven gevolg uitleg te verstrekken als het Parlement het vordert.

3. Driemaandelijks wordt een lijst met de onderwerpen van de verzoekschriften en de besluiten aan de volksvertegenwoordigers en de leden van de Regering rondgedeeld en in de Handelingen opgenomen.
4. In de eerste twee plenaire vergaderingen na de ronddeling van de in punt 3 bedoelde lijst mag iedere volksvertegenwoordiger vragen dat over een verzoekschrift verslag wordt uitgebracht. De commissie bevoegd voor de verzoekschriften beslist over de ontvankelijkheid van dergelijke vraag.
5. Wanneer de gestelde termijn is verstreken of wanneer commissie bevoegd voor de verzoekschriften de in punt 4 bedoelde vraag heeft afgewezen, zijn de besluiten onherroepelijk.

– *Aangenomen.*

Artikel 83bis

Nadat de plenaire vergadering kennis genomen heeft van het jaarverslag van de Vlaamse ombudsdienst, zoals bepaald in artikel 18 van het decreet van [...] houdende instelling van de Vlaamse ombudsdienst, worden de voorstellen en aanbevelingen geformuleerd door de Vlaamse ombudsman, conform artikel 83, punten 1 tot 2, behandeld door de commissie bevoegd voor de verzoekschriften.

– *Aangenomen.*

HOOFDSTUK 2

Samenwerking tussen de Gemeenschappen
en de Gewesten

Artikel 86

1. De commissie voor samenwerking heeft tot doel de samenwerking tussen de Vlaamse, de Franse en de Duitstalige Gemeenschap te bevorderen.

Ambtshalve zijn de voorzitter en de ondervoorzitters van het Parlement vaste leden en respec-

tievelijk voorzitter en ondervoorzitters van de commissie.

2. Het uitgebreid Bureau kan een commissie van het Parlement gelasten een gezamenlijk onderzoek van een aangelegenheid die tot haar bevoegdheid behoort, te voeren samen met een commissie van het Parlement van de Franse Gemeenschap, de Raad van de Duitstalige Gemeenschap, het Waals Parlement, de Brusselse Hoofdstedelijke Raad, de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie of de Raad van de Franse Gemeenschapscommissie die voor dezelfde aangelegenheid bevoegd zijn.

De bedoelde commissies vergaderen samen zonder beslissingsrecht.

– *Aangenomen.*

HOOFDSTUK 4

Belangenconflicten

Artikel 88

1. Iedere volksvertegenwoordiger heeft het recht bij de voorzitter een met redenen omklede motie in te dienen waarin wordt verklaard dat het Vlaams Parlement door een respectievelijk bij de Kamer van Volksvertegenwoordigers, de Senaat, het Parlement van de Franse Gemeenschap, het Waals Parlement, de Raad van de Franse Gemeenschapscommissie, de Raad van de Duitstalige Gemeenschap, de Brusselse Hoofdstedelijke Raad of de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie aanhangig ontwerp of voorstel van wet, decreet of ordonnantie ofwel amendement hierop in zijn belangen ernstig wordt benadeeld en, behoudens wanneer de Raad van de Duitstalige Gemeenschap is betrokken, derhalve met het oog op overleg schorsing van de procedure in de betrokken instelling vraagt.

Dergelijke motie mag door ten hoogste zes volksvertegenwoordigers zijn ondertekend.

Elke motie wordt gedrukt en aan de volksvertegenwoordigers en de leden van de Regering rondgedeeld.

Voorzitter

2. De beraadslaging over de motie geschiedt rechtstreeks in plenaire vergadering in een enkele bespreking.

De maximumspreektijd is :

- a) voor de gemandateerde sprekers in totaal 30 minuten per erkende fractie en 15 minuten per niet-erkende fractie ;
- b) voor de overige sprekers elk 5 minuten.

De aanneming van de motie met ten minste drie vierde van de stemmen schorst de procedure in de betrokken instelling, behoudens in de Raad van de Duitstalige Gemeenschap, gedurende zestig dagen.

3. a) Ingeval de motie betrekking heeft op een bij een wetgevende kamer aanhangig ontwerp of voorstel van wet of amendement hierop, zendt de voorzitter de motie met het oog op overleg onverwijld over aan die wetgevende kamer.
- b) Indien het overleg binnen een termijn van zestig dagen niet tot een oplossing leidt, wordt het geschil aanhangig gemaakt bij de Senaat, die binnen een termijn van dertig dagen een met redenen omkleed advies uitbrengt bij het Overlegcomité, dat binnen een termijn van dertig dagen volgens de procedure van de consensus beslist.
4. (...)
5. a) Ingeval de motie betrekking heeft op een respectievelijk bij het Parlement van de Franse Gemeenschap, het Waals Parlement, de Raad van de Franse Gemeenschapscommissie, de Brusselse Hoofdstedelijke Raad of de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie aanhangig ontwerp of voorstel van decreet of ordonnantie ofwel amendement hierop, zendt de voorzitter de motie met het oog op overleg onverwijld over aan de betrokken instelling.
- b) Indien het overleg (...) binnen een termijn van zestig dagen niet tot een oplossing leidt, blijft de procedure geschorst en zendt de voorzitter de motie onverwijld over aan de Senaat, die (...) binnen een termijn van dertig dagen een met redenen omkleed advies uit-

brengt bij het Overlegcomité, dat (...) binnen een termijn van dertig dagen volgens de procedure van de consensus beslist.

6. Ingeval de motie betrekking heeft op een bij de Raad van de Duitstalige Gemeenschap aanhangig ontwerp of voorstel van decreet of amendement hierop, zendt de voorzitter de motie onverwijld over aan het Overlegcomité.
7. Wanneer er, overeenkomstig artikel 64, een procedure in verband met een bevoegdheidsconflict is of wordt ingeleid, wordt elke procedure tot regeling van een belangenconflict over eenzelfde aangelegenheid geschorst.

– *Aangenomen.*

Artikel 89

1. De behandeling van een bij het Vlaams Parlement aanhangig ontwerp of voorstel van decreet wordt met het oog op overleg tussen de betrokken instellingen gedurende zestig dagen geschorst door een met drie vierde van de stemmen gesteund verzoek van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, de Senaat, het Parlement van de Franse Gemeenschap, het Waals Parlement, de Raad van de Franse Gemeenschapscommissie, de Brusselse Hoofdstedelijke Raad of de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie waarin wordt verklaard dat de betrokken instelling in haar belangen ernstig wordt benadeeld door het betrokken ontwerp of voorstel van decreet of amendement hierop.
2. a) Indien het overleg met een wetgevende kamer binnen een termijn van zestig dagen niet tot een oplossing leidt, blijft de procedure gedurende een nieuwe termijn van zestig dagen geschorst tot wanneer het Overlegcomité volgens de procedure van de consensus heeft beslist.
- b) Indien het overleg met het Parlement van de Franse Gemeenschap, het Waals Parlement, de Raad van de Franse Gemeenschapscommissie, de Brusselse Hoofdstedelijke Raad of de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie binnen een termijn van zestig dagen niet tot een oplossing leidt, blijft de procedure gedurende een nieuwe termijn van zestig dagen geschorst tot wanneer het Overlegcomité,

Voorzitter

nadat de Senaat binnen dertig dagen een gemotiveerd advies heeft uitgebracht, volgens de procedure van de consensus heeft beslist.

3. Indien het Overlegcomité tot ongegrondheid beslist of zich binnen een termijn van zestig dagen niet heeft uitgesproken, kan het Vlaams Parlement de behandeling van het betrokken onderwerp hervatten.
4. De behandeling van een bij het Vlaams Parlement aanhangig ontwerp of voorstel van decreet wordt niet geschorst door een met ten minste drie vierde van de stemmen gesteund verzoek van de Raad van de Duitstalige Gemeenschap waarin wordt verklaard dat die Raad in zijn belangen ernstig wordt benadeeld door het betrokken ontwerp of voorstel van decreet of amendement hierop.

– *Aangenomen.*

Artikel 93

1. De griffier neemt plaats aan het bureau en staat de voorzitter bij tijdens de openbare en besloten vergaderingen, de vergaderingen van het Bureau en van het uitgebreid Bureau en in alle omstandigheden.
2. Hij neemt akte van de beraadslagingen en besluiten van het Parlement alsmede van de beslissingen van het Bureau en van het uitgebreid Bureau en maakt de notulen van de in punt 1 bedoelde vergaderingen op.
3. Hij ondertekent samen met de voorzitter elk besluit van het Parlement en elke beslissing van het Bureau en van het uitgebreid Bureau.
4. Hij is onder het gezag van de voorzitter belast met de tenuitvoerlegging van de door het Parlement, het Bureau en het uitgebreid Bureau genomen beslissingen. Daartoe zendt hij de agenda, de notulen en de beslissingen van het Bureau en van het uitgebreid Bureau onmiddellijk door aan alle betrokken personeelsleden van het Parlement.
5. Hij staat in voor de administratie van het Parlement en oefent namens het Bureau gezag uit over alle diensten en het personeel van het Parlement.

6. De griffier zit de Directieraad voor. Samenstelling, bevoegdheden en werkwijze van de Directieraad worden in het delegatiebesluit, zoals goedgekeurd door het Bureau, geregeld.

– *Aangenomen.*

TITEL XI

Overgangsbepaling

Artikel 96

Tot de vernieuwing van het Parlement in 1999 wordt de in artikel 56 bedoelde commissie voor financiën en begroting voorgezeten door de voorzitter van het Parlement.

– *Aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen om 18 uur de hoofdelijke stemming over de reglementsaanpassingen houden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van de heren John Taylor, Stefaan Platteau, Carlos Lisabeth, Herman De Reuse, Jean-Marie Bogaert en Jos Geysels betreffende toepassing en evaluatie van de regelgeving inzake de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap

– 1086 (1997-1998) – Nrs. 1 en 2

Bespreking

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde is het voorstel van resolutie van de heren Taylor, Platteau, Lisabeth, De Reuse, Bogaert en Geysels betreffende toepassing en evaluatie van de regelgeving inzake de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap luidt als volgt :

Het Vlaams Parlement,

- gelet op de bespreking in de Subcommissie voor Financiën en Begroting over het academisch personeel van de universiteiten ;

Voorzitter

– is van oordeel dat

1° de universiteitsbesturen in de eerste plaats dienen te waken over de nauwgezette en integrale toepassing van de toepasselijke wetgeving.

Het lijkt aangewezen – bij wege van decreta-
le voorziening – een bepaling in het uni-
versiteitendecreet van 12 juni 1991 in te
schrijven die voorziet in een sanctie ten aan-
zien van de universiteiten, die zouden wege-
ren in te gaan of binnen een redelijke ter-
mijn in te gaan, op een door de bevoegde
overheid gesignaleerde tekortkoming ;

2° een volledige inventaris moet worden opge-
maakt van de themata inzake de regelgeving
en de toepassing ervan die verdere behande-
ling behoeven in het licht van de door het
Rekenhof geformuleerde opmerkingen.

In het bijzonder wordt aanbevolen dat een
lijst wordt samengesteld van uiteenlopende
legistieke interpretaties inzake de universi-
taire regelgeving, en dit aan de hand van de
bijlagen bij het verslag van de Subcommissie
voor Financiën en Begroting (SFIN 4 (1996-
1997) - Nr. 1) ;

– verzoekt het Rekenhof in zijn Boeken van
opmerkingen eveneens melding te maken van
de opvolging die werd gegeven aan eerder
geformuleerde opmerkingen ;

– vindt het aangewezen dat bij een wijziging van
een kennelijk belangrijk onderdeel van de uni-
versitaire regelgeving in een overgangsperiode
wordt voorzien die de geleidelijke invoering van
de gewijzigde regelgeving mogelijk maakt en de

universiteiten de noodzakelijke voorbereidings-
periode waarborgt, met als doel de tijdige trans-
positie van reglement en praktijk naar het nieu-
we juridische stelsel ;

– dringt aan op een evaluatie van de decreten en
de besluiten die van toepassing zijn op de uni-
versiteiten in de Vlaamse Gemeenschap.

De bespreking is geopend.

De heer Desmet, verslaggever, verwijst naar het
schriftelijk verslag.

Vraagt nog iemand het woord ? (*Neen*)

De bespreking is gesloten.

We zullen om 18 uur de hoofdelijke stemming over
het voorstel van resolutie houden.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter : Dames en heren, hiermede zijn wij
aan het einde gekomen van onze werkzaamheden
voor deze voormiddag.

Wij komen om 11.45 uur opnieuw bijeen in een
buitengewone plenaire vergadering.

De vergadering is gesloten.

– *De vergadering wordt gesloten om 10.48 uur.*